יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

הײַנט 10 זײַטען

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

№ 124	Łódź, Wtorek, 29 maja 1934 r.	צוועלפטער יאהרגאנג	לאדז, דינסטאג, טו סיון תרצ"ד	№ 124

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

רעזולטאט פון די שטאט-ראט-וואהלען

וועט די וואר אפיציעל פעסטגעשטעלט ווערען

ווארשיינליכע פערטיילונג פון מאנדאטען

אין פארלויף פון נעכטיגען טאג איז די פער־אינטערעסירונג מיט'ן אויסגאנג פון די וואהלען געווען א געוואלדיגע. באך קיינמאל באך וואהלען אין לאדז האט דער ברייטער עולם אנטיילגענומען אין אזא מאס אין אינטערעס וועגען אויסגאנג פון די וואהלען, ווי דאסמאל.

אויף דעם ענטגילטיגען רעזולטאט פון די וואהלען האט מען זיך אבער נישט געקענט דערווארטען, ווייל די קרייז־קאמיסיעס האבען באך נישט פערטיג געמאכט די ארבייט. צוליב דעם האבען זיך אין שטאט געשאפען פערשידענע קאמענטארען און השערות.

ווילענדיג בעלויכטען די דאזיגע פראגע און דעם רעזולטאט פון די וואהלען, האבען מיר זיך געווענדעט צום פארזיצענדען פון דער הויפט־וואהל־קאמיסיע, וויצע־פרעזוס מאסקווא, וועלכער האט ערקלערט פאלגענדעס:

— ס'איז אמת, אז די גענויע הויפט וואהל־קאמיסיעס, זענען באלד נאכ'ן פערענדיגען די וואהלען צוגעטרעטען איבערצוצעהלען די צאהל אפגעגעבענע שטימען, אין שטימען וועלכע זענען אפגעגעבען געווארען אויף בעזונדערע קאנדידאטען. די הויפט־וואהל־קאמיסיע האט אבער נישט בעקומען דאס נויטיגע מאטעריאל צו קענען כאטש פראוויזאריש פעסטשטעלען דאס פונאנדערטיילען פון די מאנדאטען אויף די בעזונדערע גרופען.

ווייטער איבפארמירט אונז פרעזעס מאסקווא, אז די צעהלונגען אין בעזונדערע וואהל־קאמיסיעס אויף ליסטעס און קאנדידאטען האט געדויערט ביז מארגען 6 אינדערפריה ביז אין דער צייט האט אויך אמטירט די קרייז־קאמיסיעס. עטליכע קאמיסיעס האבען נאך אמטירט שפעטער, ווייל פון די וואהל־קאמיסיעס זענען אנגעקומען די רעזולטאטען מיט פערשפעטיגונג.

צוליב מיריקייט האבען דאן די קרייז־קאמיסיעס איבערגעריסען די ארבייטען און די צעהלונגען האבען זיך צוריק אנגעהויבען מיטאג־צייט, די ארבייטען ווערען געפיהרט זעהר גענוי און פינקטליך, אזוי אז זיי וועלען דויערען עטליכע טעג. נאכדעם ווי די קרייז־קאמיסיעס וועלען ענדיגען די ארבייטען וועט די הויפט־וואהל־קאמיסיע צוטרעטען צו בערעכענען די צאהל מאנדאטען פון די בעזונדערע ליסטעס און ווער פון וועלכער ליסטע ס'איז געוועהלט געווארען אין שטאט־ראט.

קיין שום השערות קען מען נישט געבען ווערען פריהער, ווייל אפילו איין שטים קען דעצידירען וועגען בעקומען אדער פערלירען א מאנדאט.

(ווייטער זעה 3־טע זייט)

זיג פון דער סאנאציע

בעת די שטאט-ראט-וואהלען אין גאנצען לאנד

וו א ר ש א, 28 (ספ. טעל.)

דער ביז־איצטיגער רעזולטאט פון די שטאט־ראט־וואהלען אין 14 וואיעוואדזטוועס, בעווייזט, אז אויף די אלגעמיינע צאהל 5296 מאנדאטען אין 304 שטעט, אין וועלכע די ציילונג איז פערענדיגט געווארען איז פאלגענדע:

סאנאציע האט בעקומען 2914 מאנדאטען ד. ה. 26 פראצענט, ענדעציע — 445 (8 פראצ.), שותפות'דיגע ליסטע (כאדע און ענדע) 31 מאנדאטען, נ. פ. ר. 6 מאנדאטען, פ. פ. ס. 168, — פראקעס — 6, פ.פ.ס. און בונד 145, כ. ד. — 44, פאלקס־גרופירונג — 45, פויערים־גרופע — 1, דייטשען 27, ווייסרוסען — 6, רוסען — 3, אונדא — 21, אנדערע אוקראינישע — 18.

צווישען די יודישע גרופירונגען האבען די מעהרסטע צאהל מאנדאטען בעקומען די פראָ־רעגירונגס גרופען אין דער צאהל פון 648 מאנדאטען, ציוניסטען 450, אנדערע יודישע 168, בונד 47.

אין לאדזער וואיעוואדזטווע האט אויף 740 מאנדאטען אין 39 שטעט, בעקומען 353 מאנדאטען די רעגירונגס־ליסטעס, פראקעס 2, ענדעציע 125, פ.פ.ס. 56, פ.פ.ס. צוזאמען מיט בונד און פועלי־ציון 51, דייטשען 27, ארטאדאקסען און אונפארטייאישע 39, ציוניסטען 21, אלגעמיינע יודישע ליסטעס 55.

וואהל־רעזולטאטען

אין לעמבערג, ביאליסטאק און טשענסטאכאוו

וו א ר ש א, 28 (טעלעפאניש)

די וואהל־רעזולטאטען אין לעמבערג זענען: ליסטע 1 — 46; ענדעקעס — 5; ציוניסטען — 9; אומפארטייאישע יודען — 7.

ב י א ל י ס ט א ק, 28 (טעלעפאניש)

ליסטע 1 — 23; יודישע ליסטעס — 12; ענדעקעס — 6; פ.פ.ס. און בונד — 7.

ט ש ע נ ס ט א כ א וו, 28 (טעלעפאניש)

דער ווארשיינליכער רעזולטאט איז: פויל.ווירטשאפטליכער בלאק — 15; פ. פ. ס. — 12; ענדעקעס — 11; טראדיציאנעלער יוד. ווירטשאפטליכער בלאק — 9; אלגעמ. יודישער קאמיטעט — 3; כאדעקעס — 1.

רעזולטאטען פון די וואהלען אין זגערזש

דער פראָ־רעגירונגס־בלאק — 16, יודען ציוניסטען און ארטאדאקסען — 2, דייטשען פראנט 1, פ.פ.ס. מיט דער דייטשער ארבייטס־פארטיי 5 מאנדאטען

די, וועלכע האבען געהאט גליק!

1) ב. מ. תבואה־סוחר. 2) ב. מ. איינענטימער פון א מאנופאקטור־געשעפט. 3) ז. ל. מיטבעזיצער פון ¼ לאָס — קאמאשען־שטעפער.

א גרויסע סענסאציע האט ארויסגערופען די ידיעה, וועלכע איז געקומען פון דער שטאָטישער קאלאניע זארוואז בײַ ראדאם, אז דארט גראד איז ארויס דאס גרויסע געווינס פון 100.000 זל. אויפ'ן לאָס נ. 160743.

עס איז ווערט צוצוגעבען אז ניגע שטריכען פון גליקליכען אָרט: דאס איז א קאלאניע, וועלכע צעהלט קוים 2.000 איינוואוינער און האט אפילו נישט קיין אייגענע קאלעקטור פון דער מלוכה־לאטעריע. די לאָסען אין צאהל פון כמעט 7 ווערען פערקויפט פון דער ארטיגער פאסט־אגענטור, און דארט גראד האט א שמאן געטון דאס גליק.

דאס גרויסע געווינס איז פערטיילט געווארען צווישען דעם ארטיגען פויפסט, לערער פון פאוושעכנע שולע, ה. מ. ב. א תבואה־סוחר און צווייטען ה. מ. ב. איינענטימער פון א מאנופאקטור־געשעפט, וועלכער האט געהאט א שותף צו זיין פערטעל לאָס דעם ה. ז. ל. א קאמאשענשטעפער.

אויבען ווײַזען מיר די צוויי גליקליכע ה"ה מ. ב. און ז. ל., וועלכע האבען זיך געווענדעט צו דער גענעראל־דירעקציע אפצונעמען דאס געווינס.

אזא גרויס געווינס וועט געוויס צוגיין קומען די אויסגעקליבענע פון גורל. דער ה' מ. ב. וועט זיכער פערגרעסערען זיין תבואה־געשעפט, און אויב עס וועט נעהעריג געפיהרט ווערען וועט עס איהם זיכער פערזיכערען זיין עקזיסטענץ. דער צווייטער ה' מ. ב. (האט געהאט א פאמיליע אונטערגענומען, זיין טאכטער האט זיך געגט מיט איהר מאן), וועלכער זיצט 20 יאהר פיהרט א מאנופאקטור־געשעפט, און אין אזא קליין ארט ווי זארוואוו, האט נישט געהאט די מעגליכקייטען אפצושפארען אויף דער שלעכטער צייט. האט געהאט זעהר פיל זארג, וואס ער קען נישט פערזיכערען זיין איינציגער טאכטערס צוקונפט. יעצט האט ער שוין נישט קיין זארג. דאס גרויסע געווינס וועט פערזיכערען זיין טאכטערס צוקונפט. זיין שותף ה' ז. ל. דער קאמאשענמאכער וועט זיכער מיט דעם געוואונענעם געלד פערגרעסערען זיין ארבייטס־ווארשטאט, וועט מעהר ארבייטער בעשעפטיגען און וועט אויסארבייטען שיך פאר דער גאנצער געגענט.

Dnia 28 maja 1934 r. zmarła po długich i ciężkich cierpieniach nasza najukochańsza żona i matka

B. P. BERTA ABOWA

lekarz dentysta

Wyprowadzenie drogich nam zwłok na miejsce wiecznego spoczynku nastąpi z domu przedpogrzebowego na cmentarzu żydowskim, dziś, we wtorek, dnia 29 maja r. b. o godz. 1 popoł.

Pozostała w nieutulonym smutku

RODZINA.

דער פאמיליע סיניי,

צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען

נ"ע משה סיניי

דריקען אויס דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל

ר. ליבערמאן און פאמיליע

מיט'ן פערסאנאל.

2233

בילליג און שעהן!!!

אהן שעדליכע מיטלען

וואשט, פארבט און פוצט אנצוגען, מאנטלען, קליידער, סוועטערס, קאפעלושען, אויך וועש און רעמט גארדינען

די יודישע

כעמישע וועשעריי און פארבעריי

„עריקא"

2 מלינארסקא 2 (ביים ראג בזשעזשינער).

פון 1.50 א פאר גארדינען, פון 4 זל. א פעלטאָ, פון 1.50 זל. א קלייד, פון 80 גר. ביז 1.20 זל. א סוועטער, 1.80 וואשען און פאסאנירען א קאפעלוש. 15 גר. א קראגען, פון 50 גר. א אויבערהעמד.

שניידער־רעפאראציעס און פארבערייי אויפן ארט

אנ׳אויפרייס אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין לעמבערג

חרוב געמאַכט די גאַנצע איינריכטונג און פערניכטעט דעם אַרכיוו

לעמבערג, 28. (יט״א טעלעפאניש) הייבט איז אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע געקומען א יונגערמאַן, וועלכער האָט געבראַנגט עפעס א בריף.

באַלד דערויף איז פאָרגעקומען אַנ׳אויפרייס, וועלכע האָט חרוב געמאַכט די גאַנצע איינריכטונג און פערניכטעט דעם אַרכיוו.

ס׳איז פאָרגעקומען א קלײנע שרפה, וועלכע איז פערלאָשען געוואָרען דורך די פייערלעשער.

דעם אַטענטאַט האָבען אויסגעפיהרט די ענ־דעקעס, הגם אין די פאָליציי־אישע ספערען האַלט מען, אַז דאָס איז אַנ׳אַרבייט פון „התאחדות", וועלכע איז אַדורכגעפאַלען ביי די וואַהלען.

אין די יודישע קרייזען גלויבט מען בכלל נישט אין דער דאָזיגער השערה.

פולשטענדיגע היטלעריזירונג פון דער דייטשער אָרגאַניזאַציע אין אמעריקא

ניו־יאָרק, 28. (יט״א טעלעגראַפיש) אויף א פערטרויליכער וואַהל־פערזאַמלונג פון די אַמעריקאַנער דייטשען איז אַדורכגעפאַלען די קאַנדידאַטור פון ביזאיצטיגען פרעזעס וויקטאָר רידער און אויף זיין אָרט איז געוועהלט געוואָרען אַ געוויסער פרעה־ליך.

דער דאָזיגער טויש ווערט פערטייטשט מיט דער פולשטענדיגער היטלעריזאַציע פון דער דייטשער אָרגאַניזאַציע אין אַמעריקא.

גרויסער „תלמוד־פּראָצעס" אין ווין די אָנגעקלאָגטע איז די פרוי האַראַנד

ווין, 28. (יט״א טעלעגראַפיש) אינגיכען וועט דאָ פאָרקומען אַ גרויסער תלמוד־פּראָצעס.

די אָנגעקלאָגטע זענען נישט קיין יודען, נאָר די בעקאַנטע קעמפערין געגען אַנטיסעמיטיזם פרוי האַראַנד, זי איז אָנגעקלאָגט געוואָרען דורך׳ן ווינער „שטירמער", הייל זי איז אָנגעפאלען אויף אַנ׳אַר־טיקעל פון „שטירמער" וועגען די פּראָטאָקאָלען פון „זקני ציון" א. א. וו.

דאָס געריכט האָט מסכים געווען אַרויסצורופען עקספּערטען אין די פּע־זאָנען פון אַרציביס־קופּ, און פאַרשטעהער פון טעאָלאָגישען אינסטיטוט, וועלכע דאַרפען בעווייזען די אונבעגרינדעטע פאָר־וואורפען פון „שטירמער".

אנטי־יודישע עקסצעסען אין לעמבערג

לעמבערג, 28. (טעלעפאניש) אויף דער אַקאַדעמישען־גאַס זענען פאָרגעקומען אַנטי־יודישע עקסצעסען.

פאָליציי האָט פונאַנדערגעטריבען די כוליגאַנעס

2 קויהלען־גרעבער אומגעקומען אין „ביעדאשיב"

סאָסנאָוויעץ, 28. (טעלעפאניש) אינ׳ם ביע־דא־שיב אויף דעמבאָוואַ־גורא איז בעטעט איינגער פאַלען אַ וואַנד פונ׳ם גרובען, וועלכע האָט בעגראַב־בען אונטער זיך די 2 אַרבייטער: דאָמיניק יאַשעמבעק און פראַנטשישעק וואָטשיס

דער קאַמף מיט די אויפשטענדיגע אין מאַנדזשוריען

שאַנכאַי, 28. (ספּ. טעל.) די כינעזישע פרעסע אינפאָרמירט וועגען דער פערשטאַרקונג פון דער אויפשטאַנד־בעוועגונג און וועגען דעם באַנדיטיזם אין מאַנדזשוריע.

די פרעסע פעריכערט, אַז אין משך פונ׳ם פערגאַנגענעם יאָהר זענען פאָרגעקומען 490 צוזאַמענשטויסען צווישען דעם יאַפּאַניש־מאַנדזשורישען מיליטער מיט די אויפשטענדיגע און באַנדיטען.

די צוגען, וואָס קורסירען צווישען מוקדען און שאַנגהייקוואַן ווערען בעגלייט דורך מיליטער־אָפּטיילונגען בעוואָפענט מיט קוילען־וואַרפערס.

ערדציטערניש אין גריכענלאַנד

פּאַריז, 28. (ספּ. טעל.) פון אַטען איז מען מודיע, אַז אין דער געגענד פירגאָז (פעלאָפּאָנעז) האָט זיך היינט געלאָזט פיהלען אַ שטאַרקע ערד־ציטערניש. אַ סך הייזער זענען איינגעפאַלען.

די בעפעלקערונג האָט אין אַ פּאַניק פערלאָזט איהרע וואוינ־ערטער.

פראַנצויזישע דעלעגאַציע אין זשענעווא

פּאַריז, 28. (ספּ. טעל.) דער אויסערן־מיניסטער באַרטו איז בראש פון דער פראַנצויזישער דעלעגאַציע היינט אינדערפריה געקומען קיין זשענעווע.

„פּערסיען פאַר פּערסיער"

טעהעראַן, 28. (ספּ. טעל.) אַלע בעאַמטע פון אייראָפּעאישער אָפּשטאַמונג, וועלכע אַרבייטען לעת עתה אין די פּערסישע צאָל־אַמטען, זענען גע־קינדיגט געוואָרען פון זייערע פּאָסטענס.

די אַלע אַמטען ווערען בעזעצט דורך פּער־סיער, און אַלס איינציגע אַמטליכע שפּראַך איז דער־קלערט געוואָרען די פּערסישע.

אַרעסטירט אַ גלח אין אויבער־רהיין

עסען, 28. (ספּ. טעל.) אין שטאַלבערג — אויבער־רהיין — איז אַרעסטירט געוואָרען דער גלח לודוויק הייבען פאַר׳ן „בעליידיגען די חיטלעריסטישע יוגענד".

די מאַכט האָט נאָך ביי איהם פריהער אָפּגענומען דאָס רעכט אויף צו לערנען אין די שולען.

זעלבסטמאָרד פון אַ 90־יעהריגען באַהן־דאָקטאָר

לעמבערג, 28. (טעלעפאניש) אין סטאַניס־לאַוואָוו איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד מיט אַ רעוואָלווער־שאָס דער 90־יעהריגער באַהן־דאָקטאָר ראָמאַן יאַרושעוויטש, ער האָט נישט לאַנג צוריק פערלוירען זיין פּאָסטען, און דאָס האָט אויף איהם אַזוי שטאַרק געווירקט, אַז ער האָט זיך גענומען דאָס לעבען.

Dr. HELLER

ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

8 טראַאוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט, זונטאָג פון 11–2 מיטאָג.

פאַר פרויען אַ ספּעצ ... ווארטע־זאַל.

אונבעמיטעלטע— ... ניצע־פּרייזען

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע־בעהאַנד־לונג און מעכאַנישע בעראַטונג.

עלע אַרט אַנאַליזען.

נעמט אָן פון 8–11 און 4–8 אָוו. זונטאָג פון 9–1 בייטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע־פּרייזען.

פון היינט דישקין פּיעטריקאָווער 51

טעל. 219-85

וועט די פירמע

אויסגעבען ערשטקלאַסיגע געזונדע און געשמאַקע

מיטאָגען

און פליישיגע אווענדברויטען

ווי אויך צובייסען קאַלטע און הייסע. מעסיגע פּרייזען שנעלע בעדינונג. –:– לאָרעם שטענדיג צו בעקומען.

בעמערקונג: מיר נעהמען אָן טעלעפאָנישע בעשטעלונגען אויף מיטאָגען און זיי ווערען אָפּגעשיקט אַהיים. ——

רעפּערטואַנטנאַנע־ טעאַטער — „ראָזמאַיטאָשטשי" ציגעלנאַ 27 טעל. 112-25

היינט, דינסטאַג, פּינקטליך 9.30 אַלע פּלעצער אין פּאַרטער 1 זל. גאַלעריע 45 גר.

גרויסע הנחה־פאָרשטעלונג פון די 1־טע רייה אָן נור

מיט דעם יודישען שוואַליער, וועלכער איז יעצט דער טאָג־געשפּרעך פון לאָדז

דער פענאָמענאַלער און בעציבערנדער

פסח׳קע בורשטיין

צוזאַמען מיט דעם כאַראַקטער־קאָמיקער יעקב פישער

אין דעם גרעסטען וועלט־שלאַגער

„דער גאַסען־זינגער"

מיט פסח׳קע בורשטיין אין דער הויפּט־ראָל.

8־ונג! דאָנערשטאַג פּאָפּולערע פאָרשטעלונג „אַ חתונה אין שטעטעל"

מיט פסח׳קע בורשטיין אין דער הויפּט־ראָל. בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע.

פאַר גאַלד, בּיזשוטעריע און לאָמבאַרד־קוויטעס צאָהלט די העכסטע פּרייזען

איזידאָר פּיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7.

אויערען, נאָז און האַלז־קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישעס פון 11–2 און פון 5–8 אָוונט.

Dr

Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקלעראָז־קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–4 8–9 אָוו

די נייעסטע מאָדעלען זומער־שיך

ווי אויך פלעמשאַנקעס

איז אַ רייכען אויסוואַהל, בעקומט איהר נאָר אין דער פירמע

A. Ogórek

ŁÓDŹ, ZAWADZKA 11.

מיר פערטיגען אויס אָבצימאַרקען

פיר מאַנופאַקטור, שטרימף לעדער

טריקאָטאַזשען און יידען בראַנזשע

גרויסער אויסוואַהל פון פערטיגע אָבצימאַרקען פיר שטרימף, מאַנופאַקטור

געפרעסטע עטיקעטען

פיר וועש, שאָקאָלאַד, קראַוואַטען און פּערפומעריע בראַנזשע

FABRYKA SUKNA BIELSKO

FABRYKA SUKNA EMES BIELSKO

FABRYKA WYR. WEŁNIANY ŁÓDŹ

FABRYKA WYR. SUKIENNYCH EBT TOMASZÓW

FABRYKA GARBARSKA W WARSZAWIE

Czysta Wełna

BIELSKO

WYTWÓRNIA ODBIJANEK i DRUKARNIA I. M. STRYKOWSKI PIOTRKOWSKA 35 TEL. 236-25.

מודעה.

בּרוך־קראַנקע! קריפּעל!

ליידענדע אויף פערשידענע ביין־פערקריר־מונגען פון גוף (הויקערס)!

נאָך לאָדז איז געקומען צום ערשטען מאָל דער אמת׳ער וועלט־בעריהמטער ספּעציאַליסט

Ortoped NATAN RAPAPORT

פון ווין מיט לאַנגיעהריגער פּראַקטיק און נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אָווענד

אין לאָדז, פּילסודסקיעגאַ № 23 (פריהער וסכאָדניאַ 23)

בּרוך־ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערען אָהן בלוטיגע אָפּעראַציע! ראַטעוועט אייער געזונד כל־זמן ס׳איז נאָך צייט, ווייל דער בּרוך ווערט גרויס ווי אַ מענשען־קאָפּ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ׳קען בראַנדיג ווערען.

אַ הילף און אַ רפואה! דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּעציעלע הייל־באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פערנאַכלעסיגטע בּרוכען און פעשטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע ביי אַנפאַנגס־בּרוכען. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל־אַפּאַראַטען נאָך דעם סיסטעם פון פּראָפעסאָר ד״ר האָפּפּאַ, ד״ר העססינג און קאַללאַט. געגען גלידער־פערקריפּלונגען, פערקרימטע פיס ווי אויך שמערצענדע פּלאַטפיס, פאַר אַמפּוטירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט־פיס (סעלאַן־אַרבייט).

פאַר דאַמען נאָך אָפּעראַציעס קינסטליכע ברוסטען.

ביים צוראָפּלאָזען זיך פון מאָגען, קישקעס און געבירט־מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל־באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד״ר גלענאַרד.

געדענקט די אַדרעס:

אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט 23 פּילסודסקיעגאַ 23.

בעמערקונג: די אויפנאַהמען פון קראַנקע קומען פאָר פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 3—7 אָווענד.

צאָהלרייכע דאַנקזאַגונגען פון רבנים און צדיקים.

פראטעסט־אזיל אנדאן גענען די עליה־בעגרענצונגען

רעדע פון פראפ. ז. בראדעצקי

לאנדאן, (יט"א) דא איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון די לאנדאנער ציוניסטישע ארגאניזאציעס, אויף וועלכע עס איז ארויסגעטרעטן מיט א גרויסער רעדע דער עקזעקוטיוו מיטגליד פראפ. ז. בראדעצקי.

מיר מוזען בעגרייפען — האט ערקלערט פראפ. בראדעצקי — די טיפע ענדערונג, וואס איז פארגעקומען פאר די יודען אויף דער גאנצער וועלט. דער שווער פונקט האט זיך איבערגערוקט פון מיטעל און מזרח־אייראפא. איצט מוז דאס יודענטום און די ענגליש רעדענדע לענדער טראגען ווירטשאפטליך און פאליטיש די גאנצע לאסט פון דער יודישער ראסע. ציוניזם איז פאר מיר נישט בלויז דער אויפבוי פון ארץ־ישראל נאר די רעטונג פון יודישען פאלק. ארץ ישראל איז נישט אין דער ערשט ריי־ה א מקום מקלט. איך וואלט געוואלט זעהן ווי עס בעזעצען זיך דארט די יודישע מאסען און די מיליאנען.

מיר דא אין ענגלאנד — האט פארטגעזעצט פראפ. בראדעצקי — גיבען זיך נישט אב א דין וחשבון וועגען דער ווירקליכער יודישער לאגע. מיר בעגרייפען נישט וואס פאר א בילד פון נויט עס שטעלט מיט זיך פאר דאס פוילישע יודענטום, איך ווייס נישט וויפיל מיליאנען יודיש געלד עס זענען איינגעפלאסען קיין רוסלאנד, צוגעצויגען דורך די פאנטאזיעס פון בירא־בידזשאן, אוקראינע און קרים — וואו עס איז אויסער ארץ ישראל. אנגאלע און קאלומביען זענען לעצטענס דערמאנט געווארען אלס ערטער פאר א גרויסער יודישער קאלאניזאציע.

מען זוכט אויף דער וועלט־מאפע א לאנד, וואו מען קאן בעזעצען כאטש 100 יודען. מען האט שוין דערמאנט וועגען בראזיליען און טשילי. אלץ אחוץ ארץ ישראל. מען טאר אבער נישט פערשווענדען אונזער ענערגיע און פערמעגען אויף אזעלכע פראיעקטען, עס איז שווער פאר אויסצוזעהען וויפיל מיליאנען עס וועלען פערזונקען ווערען אין די דאזיגע לענדער. איידער זיי וועלען קענען אויפנעמען א יודישע מאסען־איינוואנדערונג. אין א"י אבער האבען זיך בעזעצט זייט דער מלחמה 200,000 יודען.

ארץ־ישראל ענטוויקעלט א נאציאנאלען בעוואוסטזיין און ווערט בעוואונדערט דורך דער גאנצער וועלט. עס איז נישטא קיין דרך המלך קיין ארץ־ישראל, האט ערקלערט צום סוף פראפ. בראדעצקי. דער איינציגער וועג איז דער וועג פון די חלוצים, פון זעלבסטאפפערונג און שווערער ארבייט. נישט דורך אינטערנאציאנאלע אוואנטורעס, נישט דורך פעטיציעס און רעזאלוציעס וועלען מיר דערגרייכען אונזער ציל, נאר דורך קאנצענטרירען די גאנצע קראפט פון יודישען פאלק אויף די פראבלעמען, וואס מוזען דורך איהם געלעזט ווערען.

צום סוף פון דער קאנפערענץ איז אנגענומען געווארען די פאלגענדע רעזאלוציע געגען די עליה בעגרענצונגען:

די פערזאמלונג, וועלכע רעפרעזענטירט דעם ציוניזם אין דער הויפט־שטאט פון ענגלאנד, דער ווינט זיך מיט בעדויערן, אז טראץ דעם זעהר גרויסען מאנגעל אין ארבייטער, וואס הערשט היינט צו טאג אין ארץ־ישראל, האט די א"י־רעגירונג ערטיילט בלויז 5,600 סערטיפיקאטען יגבי די 20,100 סערטיפיקאטען, וואס זענען פערלאנגט געווארען דורך דער יודישער אגענץ אויפ'ן יסוד פון א גענויער אונטערזוכונג פון די ארבייטס־בעדערפענישן אין לאנד. די פערזאמלונג דריקט אויס איהר זארג צוליב דעם, וואס די רעגירונג פון ארץ ישראל האט געהאלטען פאר פאסיג צו בעגעהן די אומרעכט צו בעגרענעצען די יודישע איינוואנדערונג אין א צייט ווען גרויסע מאסען פון יודישען פאלק מאכן מאר נויטווענדיג די מעגליך גרעסטע יודישע איינוואנדערונג קיין ארץ ישראל, וואו די שנעלע ענטוויקלונג פון דער יודישער אינדוסטריע און לאנדווירטשאפט האט געוואלדיג פערגרעסערט די אויפנאהמספעהיגקייט פון לאנד פאר פרישע עולים.

צוזאמענארבייט פון דער יודישער פאליטישער רעפרעזענטאנץ אין טשעכיען מיט דער פוילישער

פראג, 28. (יט"א טעלעגראפיש) די יודישע פאליטישע רעפרעזענטאנץ אין טשעכיען האט בעשלאסען ווייטער צוזאמענצוארבייטען מיט דער פוילישער רעפרעזענטאנץ אויפ'ן געביט פון פארלאמענטארישער און אויסער פארלאמענטארישער ארבייט.

נאציאנאלע מאניפעסטאציע אין שטאקהאלם

שטאקהאלם, 28. (ספ. טעל.) די שוועדישע קאנסערוואטיסטען האבען אין שטאקהאלם ארגאניזירט א ריזיגע נאציאנאלע מאניפעסטאציע, אין וועלכער עס האבען אנטיילגענומען 25 טויזענד פערזאן.

די מאניפעסטאנטען, בראש מיט די אנפיהרער, זענען אדורך מיט די גאסען פון דער שטאט, טראגענדיג איבער 500 פאהנען.

דער אנפיהרער פון דער קאנסערוואטיווער פארטיי, אדמיראל לינדמאן, האט געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט געפאדערט ריאל צו בעקעמפען די נאציאנאלע שוץ און צו אויפלעזען די קאמוניסטישע פארטיי. דער רעדנער האט אויך קריטיקירט די עקאנאמישע פאליטיק פון דער סאציאל־דעמאקראטישער רעגירונג.

אומקלאהרע סיטואציע אין רומעניען

בוקארעשט, 28. (ספ. טעל.) די ראדאר־אגענץ איז מודיע:

אין אויטאריטאטיווע קרייזען ליקווידירט מען קאטעגאריש אלע קלאנגען וועגען דער אומפערמיידליכער ענדערונג אין דער רעגירונג.

די רעגירונג אבייט איבער די רעאליזירונג פון איהר פראגראם אויף אלע געביטען, האבענדיג הינטער זיך די אונטערשטיצונג און צוטרוי פון'ם קעניג און פון דער געזעלשאפטליכער מיינונג.

אין די דאזיגע קרייזען פערזיכערט מען, אז מארגען וועט ווערען דער ארויס אן אפיציעלער קאמוניקאט, אונטערשריבען דורכ'ן פרעזעס פון מיניסטעריען־ראט.

סאוויעטישע רעגירונג אין גענען דער „דענאציאנאליזירונג"

ארום דער פראקלאמירונג פון בירא־בידזשאן אלס יודישען נאציאנאלען געגענד

מאסקווע (יט"א) די לעצטע צייט האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז אויב אין סאוויעטען־פערבאנד ווערט נישט דורכגעפיהרט קיין דירעקטע ארגאניזירטע אסימילאציע פון די יודישע מאסען, ווערט אבער, אלענפאלס, כלומרשט געגעבען א קורס אויף „דענאציאנאליזאציע", אויף אפשאפען די נאציאנאלע אייגענשאפטען פון בעזונדערע נאציעס און אויפגיסען זיי אין איין נאציע.

דער בילדונגס־קאמיסאר פון אוקראינע, אין א רעדע, וואס ער האט געהאלטען אויף דער דיטע: געשלאסענער יודישער שפראך־בעראטונג זיין קיעוו האט ערקלערט, מען זאגט שוין בגאות, ווי אזוי עס וועלען פארקומען די אסימילירונגס־פראצעסען בעת דעם קאמוניזם, מען מאלט שוין די צוקונפט פון נאציעס. די דאזיגע פראגע וועלען מיר איבערלאזען פאר אונזערע אייניקלעך צו לעזען. אין איצטיגען מאמענט איז דער בעסטער ענטפער אויף די דענאציאנאליזאציע־שטימונגען די פר קל מירונג פון בירא־בידזשאן אלס יודישער אויטאנאמער געגענד.

שאפענדיג פאר יודען א נאציאנאל־אויטאנאמען איינס, האט זאטאנסקי ווייטער ערקלערט — געהט די רעגירונג נישט אויס פון ציוניסטיש־טעריטאריאליסטישע אנשויאונגען צו שאפען „א זיכערע היים" פאר דער יודישער נאציע. די בעשטימונג פון דער סאוויעטען־מאכט איז א פועל־יוצא פון גאנץ אנדערע מאטיווען. פון איין זייט זענען אין ראטען־פערבאנד פערהאן נישט בעפעלקערטע ערד־שטחים מיט קאלאסאלע רייכטימער, וואס ווארטען אויף ארבייטס־הענד. פון דער צווייטער זייט איז ביי די יודישע ארבייטענדיגע מאסען פערהאן א גרויסער דראנג צו שאפען א ביי קולטורעל לעבען. אויף דעם דאזיגען באדען איז פערהאן די פולע מעגליכקייט צו ארגאניזירען א יודישע אויטאנאמע געגנד.

מיט פולע רעכט פון רעגירונגס־גימנאזיום (Kategorja A)

מעדכעו־גימנאזיום

און פריוואטע פאווששעכנע שולע

פון מאריע האכשטיין

טעל. 214-27   23 וואלטשאנסקא 23   טעל. 214-27

איינשרייבונגען אין די גימנאזיאל־קלאסען, ווי אויך אין די פאווששעכנע שולע געהמט אן דער סעקרעטאריאט טעגליך (חוץ שבת און יו"ט) פון 9 ביז 2 און פון 4 ביז 6.

פאריז — ניו־יארק

אדורכגעמאכט א נייעם אסעאן־פליה

פאריז, 28 (ספ. טעל.)

די פראנצויזישע לופט פליהער קאדאס און ראסי, וועלכע זענען נעכטען אפגעפלויגען פון לע בורזשע קיין קאליפארניען אויפ'ן עראפלאן „יאזעף לעברי" האבען בדעה צו שלאגען רעקארד פון ווייטקייט.

דער עראפלאן האט א ראדיא־סטאציע און האט א רעזערוו פון בענזין, וואס גיט די מעגליכקייט צו פליהען אויפ'ן שטח פון איבער 10,000 קילאמעטער.

▪ ▪ ▪

ניו־יארק, 28 (ספ. טעל.)

קאדאס און ראסי האבען זיך ארונטערגעלאזט 6.32 פארנאכט אויפ'ן פליה פלאץ פלויד בענעט אונטער ניו יארק.

דער פליה פון פאריז קיין ניו יארק, האט געדויערט 38 שעה מיט 28 מינוט.

די פליהער זענען ענטוזיאסטיש אויפגענומען געווארען דורך א גרויסען עולם.

דער פליה איז דער צווייטער פון פאריז קיין ניו יארק אויף דעם שטח. דאס ערשטע מאל האבען אדורכגעמאכט אזא שטח די פליהער קאסטעס און בעלאנטע.

▪ ▪ ▪

ניו־יארק, 28 (ספ. טעל.)

דער פליהער ראסי האט ערקלערט די פרעסע פארשטעהער, אז בעת דער לעצטער פאזע פון פליה איז דאס ציטערן פון מאטאר און די פליגעל געווען וואס אמאל שטארקער און צוליב דעם האט ער בעשלאסען זיך ארונטערצולאזען. אין אפאראט איז נאך געבליבען צו טויזענד ליטער בענזין.

אומרוהען אין ליל

צוליב דער „אקסיאן פראנסעז"

פאריז, 28 (ספ. טעל.)

אין ליל זענען פארגעקומען ערנסטע אומרוהען: אנ'עולם האט אטאקירט די פערקויפער פון דער מאנארכיסטישער „אקסיאן פראנסעז" און פון אנדערע רעכטע צייטונגען.

אז פאליציי האט זיך אנגענומען פאר די צייטונגס פערקויפער, האט דער המון אנידערגעווארפען 2 קאמיסארען און זיי שטארק צושלאגען. ערשט אין א פאר שעה שפעטער האט מען בערוהיגט די סיטואציע.

דער רעגירונגס־קריזיס אין יאפאן

טאקיא, 28. (ספ. טעל.) די פרעסע אין טאקיא זאגט פאראויס ענדערונגען אויף פאליטישע געביטען אין שייכות מיט'ן סקאנדאל, אין וועלכען עס איז פערמישט דאס פינאנץ־מיניסטעריום.

מחמת דעם, וואס דער יאפאנישער קאבינעט האט זיך געשטיצט אויף דער שטרענגער רעגירונגס־דיסציפלין, האט דער סקאנדאל ערנסט א טרייסעל געטאן מיט די יסודות פונ'ם קאבינעט.

פערבאט צו פערקויפן געוועהר

פאר באליוויען און פאראגוואי

וואשינגטאן, 28. (ספ. טעל.) רוזוועלט האט אונטערשריבען א פערבאט צו פערקויפען געוועהר פאר באליוויע און פאראגוואי, וועלכע פיהרען צווישען זיך מלחמה וועגען גראן טשאקא.

וואהל־רעזולטאט אין לעמבערג

די יודען האבען בעקומען 16 מאנדאטען

לעמבערג, 28. (טעלעגראפיש דורך יט"א)

די רעזולטאטען פון די וואהלען זענען פאלגענדע: סאנאציע — 46 מאנדאטען; ענדעקעס — 5; סאציאליסטען — 5 און יודען — 16 מאנדאטען.

אלעקסאנדער קיפניס

איז אוועק פון דער בערלינער מלוכה־אפערע

בערלין, 28. (יט"א טעלעגראפיש) דער בעריהמטער באריטאן אלעקסאנדער קיפניס האט אויף אייגענעם ווילען פערלאזען די מלוכה־אפערע.

DR. MED.

H. Różaner

הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.

אמפפאנגט פון 8–10 און פון 5–8 אב.

רעזולטאט פון די שטאט־ראט־וואהלען

וועט די וואך אפיציעל פעסטגעשטעלט ווערען

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

פון דעם וואס פרעזעס מאסקוואַ האט ערקלערט איז צו זעהען, אז אין הסכם מיט'ן וואהל־רעגלאמענט וועט דער אפיציעלער רעזולטאט פון די וואהלען פערעפענטליכט ווערען ביז'ן 1. יוני, נאכדעם ווי דער רעזולטאט פון די וואהלען וועט אפיציעל פערעפענטליכט ווערען וועט קומען ערשט דער טערמין פון אפגעבען פראטעסטען און רעקורסען וועגען גאנג פון די וואהלען דורך פערשידענע וואהל־גרופען אדער איינצעלנע וועהלער.

▪ ▪ ▪

אלע קלאנגען וועגען דעם, אז די וואהלען וועלען בטל ווערען שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט, הערכסטענס קען מען רעדען וועגען פסלען די וואהלען פון פערשידענע קרייזען, דאס קען אבער ערשט געשעהען דאן, ווען דער אפיציעלער בעריכט פון די וואהלען וועט פערעפענטליכט ווערען און אויב סוועלען ארייננעטראגען ווערען פראטעסטען.

די ענדעקישע צייטונגען שרייבען וועגען א פאליטישען נצחון פון די ענדעקעס, סאיז אמת, אז די ענדעקעס האבען זיך אפילו אליין נישט גערעכנט אויף אזוי פיל שטימען. לויט די ידיעות וואס די ענדעקישע פערטרויאונגס־מענער האבען געבראכט פון די וואהל־ביוראס אין אויסגעקומען, אז די ענדעקעס דארפען האבען 40 מאנדאטען אויף דעם טאר מען זיך אבער בשום אופן נישט שטיצען, ווייל אזוי איז געווען א פאל אז א פערטרויאונגס־מאן פון איין ליסטע האט געברענגט מיט זיך, אז זיין ליסטע האט בעקומען 800 שטימען און דער אנדער פערטרויאונגס־מאן פון דעזעלבען וואהל־ביוראָ האט געבראכט נאר 300 שטימען, ווייטער קען מען זיך נישט שטיצען אויף די געצעהלטע צעטלען אין די וואהל־ביוראס, ווייל פיל פון די דאזיגע שטימען וועלען נאך געפסלט ווערען צוליב דעם, וואס די וועהלער האבען זיך קנאפ ארייננעטיילט און האבען אויף צעטלען פון א געוויסער ליסטע אויפגעשריבען קאנדידאטען פון דערזעלבער ליסטע, נאר פון אנדערע קרייזען.

דער וואהרשיינליכער אויסגאנג פון די וואהלען וועט זיין פאלגענדער: דער פרא־רעגירונגס־בלאק — 25, ענדעקעס — 8, דייטש־בירגערליכע יודישער אלגעמיינער בלאק — 10, ציוניסטען — 3 לינקע פועלי ציון — 1.

אבער אויך דאס דארף מען נישט האלטען פאר וואהרשיינליך, ווייל ס'קען אריינטרעטען פערשידענע ענדערונגען.

▪ ▪ ▪

אין דעם לעצטען מאמענט דערוויסען מיר זיך, אז די סיטואציע זעהט אויס אין דער ווירקליכקייט, ווי מיר האבען יעצט אין דער צווייטער בעליכטונג מיט פאל ענדע אפווייכונגען, ווי דהיינו:

סאנאציע — 26 מאנדאטען;
ענדעקעס — 22 ביז 23 מאנדאטען;
יודישער נאציאנאלער בלאק — 11 מאנדאטען
ציוניסטען — 3 מאנדאטען;
דייטשען — 2 מאנדאטען;
סאציאליסטען (פ.פ.ס.; בונד; דייטשע ארבייטער) — 6 מאנדאטען;
און לינקע פועלי־ציון — 1 מאנדאט.

לאדז
29 מאי 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
29 מאי 1934

דער אריינטריט פון די סאוויעטן אין פעלקערבונד

די בעציהונג פון די בעזונדערע מלוכות צו דעם שריט

אין צענטער פון דער איראפעאישער פאליטיק רוקט זיך ארויס אין איצטיגען מאמענט די פראגע וועגען אריינטריט פון די סאוויעטען אין פעלקער־בונד. דער סאוויעטישער פאלקס־קאמיסאר פאר אויס־לענדישע ענינים ליטווינאוו, איז ווי בעקאנט, געהאט פלוצים אראפגעקומען קיין זשענעווע, בעת עס איז פארגעקומען די באמאלטע סעסיע פון פעלקער־בונד־ראט, ער האט דארט געהאלטען לאנגע קאנפערענצען מיטן פראנצויזישען אויסערן־מיניסטער בארטו און די פארטזעצונג פון די געשפרעכען וועט פארקומען די לויפענדיגע וואך. ווען ליטווינאוו און די פארשטייער פון פראנקרייך וועלען זיך ווידער בעגעגענען אין זשענעווע אויף דער בעניטער קאנפערענץ וועגען ענטוואפנונג.

די געשפרעכען פון ליטווינאוו מיט בארטון זענען אין א געוויסער הינזיכט געווען א המשך פון די שמועסען, וועלכע בארטו האט געהאט אין ווארשא בעת זיין בעזוך און בעת זיין אויפנאהמע ביים מארשאל פילסודסקי. מיר האבען בשעתו אנגעוויזען אז איינע פון די וויכטיגסטע טעמעס פון די שמועסען איז געווען די פראגע וועגען אריינטריט פון די סאוויעטען אין פעלקער־בונד און די בעציהונגען פון פוילען צו דעם ענין. מצד פוילען ווערען ארויס געדרוקט געוויסע בעדענקען, ווייל אויב די סאוויעטען וועלען אריינטרעטען אין דער פעלקער־ליגע וועלען זיי דאך אלס גרויסע מלוכה בעקומען א שטענדיגען פלאץ אין ראט. דאן שטעלט פוילען די פאדערונג אז אויך זי זאל בעקומען א שטענדיגען פלאץ ווייטער פאדערט פוילען אז עס זאלען אפגעשאפט ווערען די בעזונדערע טראקטאטען וועגען שוץ פון די מינדערהייטען, דורך וועלכע פוילען פיהלט זיך געקרענקט. ווייל די טראקטאטען בעציהען זיך בלויז אויף די ניי־ענטשטאנענע מלוכות און אפילו נישט אויף דייטשלאנד. וועלכע האט דאך בעוויזען, ווי נויטיג עס איז דאס לאנד צו בינדען דורך ספעציעלע פערזיכערונג פון די מינדערהייטען רעכט. עס איז אויך וואהרשיינליך אז איינציגע קלענערע מלוכות וועלכע וועלען אריינגיין אויף אנערקענען א שטענדיגען פלאץ פאר די סאוויעטען, וועלען זיך אנטקעגנשטעלען דער זעלבער אנערקענונג לגבי פוילען.

ביים איצטיגען מצב פון די אונטערהאנדלונגען קאן מען האלטען פאר זיכער, אז די סאוויעטען וועלען אין דער ליגע אריינטרעטען, די אויפנאהמע פון סאוויעטען־פערבאנד אין דער ליגע זאל פארקומען אויף דער הערבסט־סעסיע פון לויפענדיגען יאהר. ליטווינאוו זאל האבען געקומען צו א הסכם מיט בארטו אז פראנקרייך וועט נעהמען אויף זיך די איניציאטיוו אריינצופיהרען די סאוויעטען אין פעלקערבונד און צו בעזייטיגען די מניעות פארן אריינטריט פון מאסקווע.

די „טיימס" בעהויפט, אז ווען ליטווינאוו וועט איצט צוריקקומען קיין זשענעווע, וועט ער ברענגען א פראיעקט פון א נייעם פאקט, די סאוויעטען רעגירונג זאל האבען אינגאנצען אנגענומען דעם שטאנדפונקט פון פראנקרייך אין דער פראגע פון דער ענטוואפנונג, דהיינו, אז צוערשט דארף זיין גאראנטירט די זיכערקייט פון די מלוכות און דאן וועט קאנען קומען די ענטוואפנונג.

מורא האבענדיג פאר אגרעסיווע האנדלונגען מצד יאפאן אויפן ווייטן מזרח, ווילען די סאוויעטען אפציהען זייערע כוחות צו די גרעניצען פון מאנדזשוריע. דעריבער מוזען זיי זיך זיכערן מצד דייטשלאנד, דורך שליסען א פאקט וועגן געגענזייטיגע הילף בשעת אן אנפאל פון דער היטלעריסטישער זייט.

פראנקרייך איז אין דער פראגע פון דער געפאהר מצד דייטשלאנד מסכים מיט די סאוויעטען. לויט דער מיינונג פון ליטווינאוו דארפען צו דעם פראיעקטירטען פאקט קודם כל צוטרעטען פראנקרייך און די מלוכות פון דער קליינער אנטאנט. לויט דער אינפארמאציע פון דער „טיימס" איז שוין דערגרייכט געווארען א פרינציפיעלע הסכמה צווישען די סאוויעטען און פראנקרייך וועגען דעם ענין.

די שטעלונג פון איטאליען איז אזעלכע אז זי וועט נישט זיין געגען דעם פאקט. אויב ענגלאנד וועט אויך איהם מסכים זיין. די שטעלונג פון ענגלאנד איז א לאנגע צייט געווען נישט קיין קלארע אבער איצט פערזיכערט מען אז ענגלאנד וועט נישט האבען גארנישט געגען אריינטריט פון די סאוויעטען אין פעלקער־בונד און געגען שליסען דעם דערמאנטען פאקט. אבער ענגלאנד וועט זיך ענטשיידען אזוי'ווי אליין אנטיילצונעהמען אין א פריינדשאפטליכען אפמאך מיט די סאוויעטען, נישט וועלנדיג נעהמען אויף זיך די פעראנטווארטליכקייט פאר די געשעהענישען אויפן ווייטען מזרח. וועלכע קאנען קומען אלס רעזולטאט פון אזא אפמאך.

דער אפיציאז פון דער פראנצויזישער רעגירונג, דער „טאן" אונטערשטרייכט אז די געשפרעכען, וואס זענען געפיהרט געווארען צווישען ליטווינאוו און בארטו זענען געווען זעהר הארציג, אז ליטווינאוו בעזיצט זעהר ברייטע פולמאכטען פון מאסקווע צו לענקען אין דער געהעריגער ריכטונג די סאוויעטישע אויסערליכע פאליטיק. אז אין דעם זין וועט ליטווינאוו האבען איצט געשפרעכען אין פראג בוקארעשט און בעלגראד און אז די דערנעהנטערונג צווישען די סאוויעטען און דער קליינער אנטאנט געפינט זיך אויף א גוטען וועג. די צייטונג האלט, אז דער אריינטריט פון די סאוויעטען אין פעלקערבונד איז א זיכערע זאך, און אז דער אריינטריט וועט האבען א גרויסע בעדייטונג פאר דער גאנצער איראפעאישער פאליטיק. קודם כל וועט דאס בעדייטען אז רוסלאנד טרעט ווידער אריין אין קרייז פון די איראפעאישע קאפיטאליסטישע מלוכות, דאן וואלט זיך בעדייטענד געענדערט דער מצב פון פעלקער־בונד פון וועלכען עס זענען ארויסגעטרעטען צוויי גרויסע מלוכות, דייטשלאנד און יאפאן.

דער מאראלישער געווינס פון די באנקעטען

די פוילישע זשורנאליסטען, וואס האבען געטרונקען פאר'ן געזונד פון היטלער'ן און געשיקט דאנק-דעפעשען צו געבעלס'ן

אין „וויאדאמאשטשי ליטעראצקיע" פערנעהמט זיך אנטאני סלאנימסקי אין זיין „קראניקא טיגאדניאווא" מיט דער עקסקורסיע פון די ספעציעל דערצו אויסגעקליבענע פוילישע זשורנאליסטען, וועלכע האבען אויף דער איינלאדונג פון געבעלס'ן בעזוכט דייטשלאנד. די זשורנאליסטען זענען, ווי בעקאנט, זעהר גאסטפריינדליך אויפגענומען געווארען דורך די דייטשע פארשטעהער, מען האט זיי ארומגעפיהרט און געוויזען דאס שענסטע און בעסטע, און איצט נאכן בעזוך דאנקען זיי אפ די גאסטגעבער מיט בעהעריגע פריינדשאפטליכע בעשרייבונגען פון דער רייזע. דער שף פון דער דעלעגאציע שוויענציצקי האט פיל געטרונקען א „הייל" פאר היטלערן און די זשורנאליסטען האבען פון דער גרעניץ געשיקט א דאנק-דעפעשע געבעלס'ן. שרייבט וועגען דעם סלאנימסקי:

קיינער נעהמט נישט ערנסט די פריינדשאפט, צו פוילען. וואס ווערט געמאכט אויפן בעפעהל אבער יעדער אבוויעמפלאק און יעדער ווארשאווער חמור-קאפ וועט מיט סאטיספאקציע לייענען וועגען דעם, אז מען האט געטרונקען פארן געזונד פון היטלערן. דעם דאזיגען עפעקט פון דער רייזע האט די רעגירונג לייכט געקאנט פאראויסזעהן. ס'פערשטייט זיך, אז אויב מען האט דארט געטרונקען פארן געזונד פון פילסודסקין, האט שוויענציצקי געטרונקען פארן געזונד פון היטלערן. אבער פארן געזונד פון פילסודסקין קאן אויסטרינקען, נישט פערקיכענדיג זיך, יעדער אנשטענדיגער מאן. יעדער אויסטויש פון העפליכקייטען לויט קורס — איין פילסודסקי איין היטלער — דאס איז פאר אונז א פשוט פעררייבען די אויגען. עס פערשטייט זיך, אז נאך אזעלכע הארציגקייטען, צי קאן א פוילישער זשורנאליסט פרעגען וועגען די קאנצענטראציאנס-לאגערן, צי קאן ער שרייבען וועגען די גרעסטע בארבארישקייטען, וואס זענען אפגעטון געווארען אין איירא פע, צי קאן ער ארויסטרעטען געגען דער צערעמאניע און דערמאנען וועגען דעם, אז די בעוועגונג-קראפט פון היטלעריזם איז דער גרויסער גאנגסטער? פע, ווער וואלט עס געקאנט בעגיין אזא טאקטלאזיגקייט? צי קאן מען נאך אזא אויפנאהמע שרייבען עפעס שלעכטס וועגען דאזיגען ליבען לאנד, וואס האט צוטרעטען די רעכט פון מענשען, וואס האט צושמעטערט די ערוואבערונגען פון אויפגעקלערטען יאהרהונדערט, וועגען לאנד, וואס פראפאגירט דעם אידיאטיזם פון ראסיזם און האט צוליב דעם פערטריבען די בעסטע געלעהרטע און קינסטלער?

און מען וואלט דאך בעדארפט, שרייבענדיג וועגען דייטשלאנד, האבען דעם דאזיגען פאקט פאר די אויגען, מען וואלט בעדארפט געדענקען, אז עס גייט נאך אלץ און אין דער וועלט דער קאמף געגען אט דער פערהייליגונג פון האס, אז די לאזונגען, וועלכע עס רעווען ארויס פון זיך די צוויי מיליאן מענשען, וואס זענען געווען פערזאמעלט אויפ'ן פליט-פלאץ אין בערלין, טרעפען נישט אין עפעס דייטשע יודלעך, נאר אין די יסודות פון אונזער גלויבען אין מענש און אין דער ציוויליזאציע. א דעפעשע צו געבעלס'ן! וואס וואלטען מיר געזאגט וועגען א פוילישען זשורנאליסט, וועלכער וואלט א יאהר נאכ'ן זיג פון דער רעוואלוציע אין רוסלאנד געטרונקען אין מאסקווע פאר'ן געזונד פון דזשערזשינסקין? און מיר וועלען דאך נישט מאכען דעם אנשטעל, אז די פראנצויזישע רעוואלוציע אדער די רוסישע זענען דאסזעלבע, וואס „דער היטלעריזם און, אז די ווערק פון לעגינען שטייען אויפ'ן זעלבען ניוואָ, וואס „מיין קאמף" פון היטלערן, אז אט דער דייטשער קלאון איז אונבעדינגט נויטווענדיג פאר דער מענשהייט".

מיט בייסיגען סארקאזם שרייבט ווייטער סלאנימסקי, אז דער ערשטער צווישען די פוילישע זשורנאליסטען, וועלכע זענען געווען אין דער עקסקורסיע, און וועלכער האט שוין בעוויזען אנצושרייבען זיינע בעגייסטערטע ארטיקלען וועגען דריטען רייך, איז איינער א משומד. ער זאל זיין דער איינציגער פון אלע, וועלכער איז געשטאנען מיט אנ'אויסגעצויגענער האנד, ווען מען האט געשפילט דעם היטלעריסטישען הימן. עס וואלט קיין וואונדער נישט געווען, ווען די ארטיקלען פון דאזיגען משומד וואלט שוין איבערגעדרוקט די צייטונג פון די יונגע ענדעקעס, די „שטאפעטא".

און דאס וועט זיין דער מאראלישער עפעקט און דער געווינס פון דעם באנקעטירען אין היטלערלאנד.

* * *

ווי מ'גיט איבער פון ווארשא, האט זיך דער משומד, וועגען וועלכען עס האט געשריבען סלאנימסקי, בעפיהלט שטארק געטראפען און האט ארויסגערופען סלאנימסקי'ן אויף א דועל. די מעשה האט אין די ווארשאווער ליטעראריש און זשורנאליסטישע קרייזען ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע.

רשעות, דראהונג און שאנטאזש

דער ריכטער, וועלכער האלט תל-אביב פאר דער ערגסטער שטאט

אין קרייז-געריכט אין יפו האבען מיר א ריכטער מיט'ן נאמען באדילי, דער דאזיגער נאמען איז פאר אונז נישט ניי און אונבעקאנט. מיט'ן נאמען פון מיסטער באדילי האבען מיר זיך טאגטעגליך געקענט טרעפען בשעת, דער עפענטליכער געריכטס-אויספארשונג געגען סטאווסקי-ראזענבלאט און אחי מאיר, וואס האט זיך געשלעפט חדשים לאנג. טאקי אונטער דער אנפיהרונג פון אט דעם ה' באדילי, וועמענס קאמפעטענץ עס אונטערליגט אויך תל-אביב. דער דאזיגער ה' באדילי אלזא האט גע'משפט די פאר פלאם-פייערדיגע חסידישע יודען פון תל-אביב. אלטע און יונגע וואס עס האט זיי פערדראסען, אז עפעס א דייטשער יוד איז זיך ארומגעפאהרען שבת אין א אויטא אין די גאסען פון דער יודישער שטאט, און דוקא מיט א גראבען ציגאר אין מויל; זיי האבען, ווי בעקאנט, פערהאלטען דעם שאפער און אנגעלערנט איהם, וואס עס הייסט מחלל-שבת צו זיין בפרהסיא. ס'איז אונז איצט אלץ איינס, צו די דאזיגע היצקעפ האבען געטון גוט אדער שלעכט; אונז האנדעלט זיך לעת-עתה וועגען דעם, וואס עס האט זיי געטראפען מצד „די מאכט-ארגאנען פאר זייער שווער פערברעכען".

זיי זענען ארעסטירט געווארען דורך בריטישע פאליציאנטען, און נישט קוקענדיג דערויף. אז דאס זענען רעליגיעזע יודען, האט מען זיי אום שבת ארויפגעזעצט אויף אנ'אויטא און טאקי גלייך אויפ'ן ארט. אום שבת, אבגעפיהרט קיין יפו אין דער תפיסה. דערפאר אלזא, וואס זיי האבען פראטעסטירט געגען חלול-שבת, זענען זיי תיכף ומיד בעשטראפט געווארען אהן א געריכט מיט דער שווערסטער שטראף, וואס עס קאן טרעפען א רעליגיעזען יוד, דורך דעם, אז זיי אליין זענען געצוואונגען געווארען מחלל שבת צו זיין! מען דארף אליין נישט זיין קיין רעליגיעזער יוד — דער שרייבער פון די דאזיגע שורות איז עס צופעליג נישט — אום צו פיהלען די גאנצע רשעות פון אט אזא מין בעציהונג, פון אזא ברוטאלע פערשוועכונג פון די עלעמענטארסטע מענשליכע רעכט.

אבער דאס איז ערשט דער ערשטער אקט פון דער דראמע. דער צווייטער אקט שפילט זיך אפ אין געריכט גופא, ווען די תל-אביב'ער פערברעכער ווערען געשטעלט פאר'ן ה' באדילי. מילא, דער אורטייל איז בעקאנט, און נישט דאס איז אפילו דער עיקר, הגם עס לאזט זיך א סך רעדען וועגען אט דעם טעטיגקייטס-געביט פון ארץ-ישראל'דיגען יוסטיץ-וועזען. דאס אינטערעסאנטסטע איז, וואס ה' באדילי האט געהאלטען פאר נויטיג צו ערקלערן און זיין מינדליכער בעגרינדונג פון אורטייל. און געזאגט האט ער, אין אנ'אויפגערעגטען טאן, בזה הלשון:

— איך מוז זאגען — האט ערקלערט ה' באדילי — דאס מיר דאכט זיך, אז די שטאט תל-אביב, הגם זי איז א קליינע שטאט, איז זי געווארען די ערגסטע צווישען אלע שטעט אויף די ברעגעס פון ים התיכון. איך מאך אויפמערקזאם, אז פון היינט אן וועל איך משפט'ן איבער אלע אוואנטורעס אין תל-אביב, און איך וועל זעהן, אויב די לייכטע שטראפען וועלען נישט העלפען, וועל איך זיי פערגרעסערן, אלץ מעהר און מעהר, ביז צו דער הויכסטער מדרגה. ביז איך וועל די תל-אביב'ער איינוואוינער אנלערנען, ווי זיי זאלען זיך אויפפיהרען"!

אויף אזא גראבען טאן ערלויבט זיך א ריכטער, א צורר-ישראל, אין אונזער „נאציאנאלער היים" און ער וואלט זיך עס מן הכתם נישט ערלויבט, און זיינע בעמערקונגען וועגען דער „ערגסטער" שטאט, ווען ער ווייסט נישט, אז אזא מין בעמערקונג שטעהט אין פולען הסכם צום אלגעמיין הערשענדען „קורס", און אז די אונפערשעמטע חוצפה פון אזא ה' באדילי וואקסט פון טאג צו טאג, בעווייזט די נייעסטע ידיעה, וואס קומט פון ירושלים: דער ריכטער באדילי האט אין זיין מאטיווירונג פון אנ'אורטייל געגען די ארעסטירטע פאר אפהיטען די יודישע פרדסים, כדי נישט צוצולאזען אראבישע ארבייטער, ערקלערט, אז אויב די יודישע ארבייטער וועלען נישט אפשטעלען זייער אקציע געגען צולאזען אראבישע ארבייטער אין יודישע אונטערנעהמונגען, וועט דאס מוזען פיהרען צו ווייטערע בעגרענצונגען פון דער יודישער עליה.

אלזא — א דראהונג און א שאנטאזש!

(גרוף)

אנטי-היטלער-רעזאלוציע אין אמעריקאנער קאנגרעס

וואשינגטאן, (י.ט.א.) דער בעקאנטער פאליטיקער סענאטאר קינג האט ערקלערט דעם י.ט.א.-פערטרעטער, אז ער וועט צווינגען דעם סענאט אנצונעמען די רעזאלוציע פון סענאטאר טיידינגס, וואס פאדערט אויסצודריקען „שטוינונג און וועהטאג" איבער די גזירות פון דער היטלער-רעגירונג געגען די מינדערהייטס-גרופען אין דייטשלאנד.

סענאטאר קינג ערקלערט, דאס אויב די קאמיסיע האט בעהאנדעלט איצט די רעזאלוציע, וועט נישט נעמען ערלעדיגען גינסטיג די אנגעלעגענהייט, וועט ער זיך נעמען די פרייהייט צו פאדערן, אז די רעזאלוציע זאל אויסגענומען ווערען אין סענאט גופא.

סענאטאר קינג האט אנגעוויזען, אז זינט די רעזאלוציע איז אריינגעטראגען געווארען, האט די דייטשע רעגירונג נישט געענדערט איהר שטעלונג צו יודען און אנדערע בירגער. וואס ווערען פערפאלגט צוליב זייערע רעליגיעזע און פאליטישע איבערצייגונגען.

די פערפלייצונג אין טבריה

(ספּעציעלע קאָרעספּאָנדענץ)

פון אפרים גאָלדשטיין

דאָס גרויסע אומגליק, וואָס האָט געטראָפן די שטילע שיינע אידילישע טבריה, האָט אַרויסגע־רופן אַ שרעקליכע פּאַניק אין גאַנצן לאַנד. אין טבריה, וואו מ׳איז נישט געוואוינט צו קיין גרוי־סע רעגנס אַפילו אין מיטן ווינטער, וואָלט מען זיך קיינמאָל נישט געריכט אויף אַזאַ מבול, דער־ריבער האָט דער דאָזיגער פאַל געטראָפן יעדן ווי אַ דונער אין אַ שיינעם זומער־טאָג.

טעלעגראַפיש ווייסען שוין די לעזער זיכער וועגען דעם אומגליק. די קרבנות און די שווערע פערלוסטען. איך בין דאָ אויסען איבערצוגעבען פאַקטען, וועלכע ווערען דערצעהלט פון מענשען, וואָס זענען אין טבריה געווען בעת׳ן אומגליק און צוגעזעהען מיט זייערע אויגען דעם גרויסען חורבן.

צעהן מינוט פאַר צוועלף אין דער פריה האָט דער שלאַקס־רעגען אָנגעהויבען און האָט אָנגע־האַלטען גאַנצע פופציג מינוט. די טראָפּענס זע־נען געווען אויסערגעוועהנליך גרויס און דער האַ־גל זענען געווען אין דער גרויס פון גאַנץ היבשע ניס.

פון די בערג, וואָס רינגלען אַרום טבריה פון מערב־זייט, האָט דאָס וואַסער געשטראָמט מיט אַ ריזיגער קראַפט און מיטגעשלעפּט מיט זיך אַ סך ערד, גרויסע שטיינער און רייפע תבואות, בײַ דער שטאָט האָט דער שטראָם דערגרייכט אַ ברייט פון הונדערטער מעטער און אַ הויך פון כמעט צוויי מעטער. אַלע אָפּלויפען און רינשטאָקען זענען פער־שטאָפּט געוואָרען מיט גרויסע שטיינער און עס האָבען זיך געבילדעט וואַסער־פאַלען, וואָס האָ־בען מיט זייער רעש פערטויבט די געגענד.

דאָס בילד איז געווען שרעקליך און האַרצרייס־סענד. עס זענען געשוואומען אויפ׳ן וואַסער אויס־טאָמאָבילען, פעסער, מעבעל־שטיק און מענשליכע קערפערס. דער שטראָם איז אַרײַן אין דער אַלטער שטאָט, וואָס שטעהט בײַם ים פּלוצלינג, און באַלד פערשוואומען אַלע גאַסען, הייזער און קראָמען. מענשען האָבען אַפילו קיין צייט נישט געהאַט צו־צושליסען די געשעפטען אָדער צו טראַכטען, וואָס צו טון. מ׳איז אַרויפגעשפּרונגען אויף טישען, אויף בענק, אויף ביי־מאַשינען, אָבער דאָס וואַסער האָט אַלץ מיטגעשלעפּט און מיטגעריסען. מענשען האָ־בען זיך אָנגעכאַפּט אָן די גראַטעס פון פענסטער, אָן די האַקעס פון סופיטען, אָן עלעקטר. סלופּעס און געבליבען הענגען מיט בלאָטע־פערגאָסענע קער־פערס ביז רעטונג איז געקומען. אין איין פאַל האָ־בען זיך אַכט מענשען געהאַלטען אין טרינקען אין אַ קראָם פון גריבס, אָבער בדרך נס, האָט דער שטראָם צוגעבראַכט אַהין אַ גרויסען לאַסט־אויטאָ, די זיך טרינקענדע האָבען זיך אויף איהם אַרויפגע־כאַפּט און אַזוי אַרום זיך געראַטעוועט פון אַ זיכע־רען טויט.

די רעטונגס־אַרבייט האָט זיך אָנגעהויבען אויפן אָרט מיט ענערגיע און מסירת־נפש. דאָקטוירים און קראַנקען־שוועסטער זענען אַרומגעלאָפען איבער דער שטאָט ביז׳ן גאַרטעל אין זומפּ און געראַטעוועט. שטאַרק אויסגעצייכענט האָבען זיך די בריטישע פּאָלי־ציאַנטען, וועלכע האָבען געראַטעוועט פון טויט אַ סך מענשען.

מ׳רעכענט אַז העכער פיער הונדערט הייזער זענען צושטערט געוואָרען, אַ פערמעגען פון לערך הונדערט טויזענד פונט און אַ ריזיגע צאָהל הייזער זענען אין אַ סכנה יעדע מינוט איינצופאַלען, די שטאָט זעהט אויס ווי אַ שרעקליכע חורבה וואָס שווימט אין אַ זומפּ, העכער פינף טויזענד איינ־וואוינער זענען געבליבען אָהן אַ דאַך איבערן קאָפּ אַזוי אָהן אַ העמד אויפן לייב, עס הערשט אין שטאָט אַ גרויסע סכנה פון קראַנקהייטען וואָס קענען זיך שנעל פערשפּרייטען צוליב די בלאָטעס, שמוץ און צופוליטקייט.

באַלד האָט זיך געפיהלט אין דער אומגליק־ליכער שטאָט אַ גרויסער מאַנגעל אין ברויט און שפּייז, די ערשטע וואָס זענען געקומען צו הילף זענען געווען דגניה א׳ דגניה ב׳ און כנרת, די דאָר־טיגע ישובימלעך האָבען געשיקט פולע אויטאָמאָבי־לען מיט ברויט, גריבס, אייער און מילך, זיי האָבען הערצו אויך געשיקט מענשען צום ראַטעווען, די הער־דערטער אַרבייטער פון יודישע און אַראַבישע קאָלאָ־ניעס און דערפער זענען געקומען פרייוויליג העלפען בײַ דער רעטונגס־אַרבייט.

מאַטעריעלע הילף האָט אָנגעהויבען קומען פון אַלע זייטען: פון יפו, תל־אביב, חיפה, צפת, נצרת און אַנדערע ע״ש. מ׳האָט געשיקט פולע אויטאָ־מאָבילען מיט שפּייז, קליידער, דעקעס, וועש און לײַוונט.

עס ווערט שטאַרק בעטאָנט דער פאַקט, אַז בײַ דער רעטונגס־אַרבייט און בײַ דער מאַטעריעלער הילף האָבען יודען און אַראַבער געאַרבייט האַנט אין האַנט לטובת די געליטענע וואָס זענען פון בײדע ראַסען, יודען און אַראַבער.

דער „אַקטיאָרען־פּאַרלאַמענט" אין וואַרשע

ערנסטע און קאָמישע עפּיזאָדען פונ׳ם יודישען אַרטיסטען־צוזאַמענפאָהר

די לאָדזער, וואָס זענען איצט שטאָלץ דערמיט, וואָס אין זייער שטאָט איז אַרײַנגעפאַלען דאָס מיל־ליאָן־געווינס פון דער מלוכה־לאָטעריע, — אַט זיי אַלע לעזער פון דער מיליאָן־שטאָט לאָדז, וועלען מיר געוויס מוחל זיין וואָס איך וועל זיי איצט בע־שרייבען נישט קיין מיליאָנען־געשעפטען. נאָר — אַ קבצנישען ענין וועגען די יודישע פרעהליכע קבצנים — די יודישע אַרטיסטען.

אין וואַרשע איז ווי בעקאַנט, פאָרגעקומען דער צוזאַמענפאָהר פון יודישע אַרטיסטען פון גאַנץ פּוי־לען. דאָס איז געווען דער רוהיגסטער פון די ביז־איצטיגע אַרטיסטען־צוזאַמענפאָהרען. אמת, מען האָט זיך געקריגט, מען האָט זיך געגענזייטיג „אײַנגע־זאָגט", מען האָט זיך פאָרגעוואָרפען חטאים, אָבער געענדיגט האָט זיך דער צוזאַמענפאָהר — ווי די יו־דישע טעאַטער־פּיעסען — בכי טוב, מיט אַ „העפּי־ענד" און עס האָט נאָר געפעהלט אַז דער צוזאַמענ־פאָהר־אַנסאַמבל זאָל צום סוף אָפּזינגען אין כאָר דאָס לידעל:

לעבעדיג, פרעהליך,
זאָל זיין כיר־המלך,
אַ טענצעל לאָמיר אַלע
צוזאַמען געהן...

* * *

איך גרייט זיך דאָ נישט צו שרייבען קיין בעריכט, קיין טרוקענעם פּראָטאָקאָל פונ׳ם צוזאַ־מענפאָהר פון יודישע אַרטיסטען; איך וועל אויך נישט שרייבען וועגען די געהאַלטענע רעדעס, ווייל, דעם אמת געזאָגט, זענען זיי די „וואָרט־קינסטלער" ווייט נישט קיין רעדנער־קינסטלער. וועל איך דאָ עטלעכע איבערגעבען עטליכע קוריאָזען, קאָמישע עפּיזאָ־דען פון דעם „אַקטיאָרען פּאַרלאַמענט".

אַלזאָ: אויף דעם לעצטען, 17־טען (כמספּר טוב) צוזאַמענפאָהר האָט דאָמינירט לאָדז: אין פּריזידיום, דער רוב רעדנער, די טעמעס פון די דיסקוסיעס, די מעהרהייט פון דער ניי־געוועהלטע פערוואַל־טונג, — אומעטום איז פול מיט לאָדז.

אָנגעהויבען האָט זיך דערמיט וואָס דער צו־זאַמענפאָהר האָט געמאַכט אַ שטורמישע אָוואַציע דעם געוועזענעם און געבליבענעם פּאַרזיצער, דעם לאָדזער מאַקס ברין, דערנאָך האָט מען אינ׳ם פּרע־

פון אונזער וואַרשעווער קאָרעספּאָנדענט

מ. עלבוים

זידיום געוועהלט אַש צוויי לאָדזער: משה בראָ־דערזאָן און יוסף סטרויאַטש.

שפּעטער האָט זיך אָנגעהויבען אַ טשעקאַווע דיסקוסיע: צי איז די לאָדזער אַרטיסטען־משפּחה אַ מענאַזשעריע און, אויב יאָ, צי „פּריוואַט" אָדער „אָפיציעל". ...

געשעהען איז אַזאַ מעשה: עמיץ האָט פאַריע וואָרפען דעם לאָדזער אַ״ט. האַמבורגער אַז ער זאָל זיך האָבען אויסגעדריקט אויף די שטענדיגע לאָדזע אַרטיסטען — „מענאַזשעריע", מ׳האָט דאָס געהאַל־טען פאַר אַ בעליידיגונג. עס איז דערייבער געשטאַ־נען די פראַגע: צי האָט האַמבורגער דאָס געזאָגט אינ׳ם צוזאַמענפאָהר־זאַל. ד.ה. אָפיציעל, אַלס דעלע־גאַט, אָדער ער האָט דאָס געזאָגט אין פאַיע, בע־נען בופעט, ד.ה. פּריוואַט, בעתן טרינקען אַ גלעזעל באַווארקע. צו קיין טאָלק איז מען נישט געקו־מען. האַמבורגער וועט נאָך פאַר אַט דער „מענאַ־זשעריע" האָבען צו זינגען און צו זאָגען.

אין משך פון דער דיסקוסיע האָט מען אַ סך גערעדט וועגען לאָדזער טעאַטער און וועגען דעם לאָדזער טעאַטער־עולם, מען האָט אָפּגעוויזען אַז קיין לאָדז דאַרף מען נישט שיקען קיין בילי־גע טרופּעס מיט ביליגע טעאַטער־מאַכער־ייקעס, ווייל לאָדז איז מבין אויף עפּעס גוט׳ס און לאָזט זיך נישט בלאָפען... אַזוי האָט בפירוש ערקלערט פון דער טריבונע דער געוו. פערוואַלטונגס־מיטגליד אַרטיסט אברהם קורץ.

די געגנער, פון די לאָדזער שטענדיגער טרו־פּע, האָבען געגעבען אַ פּלאַן: מ׳זאָל די אַקטיאָרען, וואָס זיצען סטאַביל אין לאָדז, צושיקען איבער גאַנץ פּוילען, אַ שטייגער ווי — מאַנופאַקטור...

אין סאַמע ברען פונ׳ם צוזאַמענפאָהר איז ווי־דער געקומען אַ לאָדזער מאָמענט: דער לאָדזער זלמן זילבערצווייג האָט בעגריסט אין נאָמען פון דער אַמעריקאַנער אַרטיסטען־יוניאָן (ער האָט געזאָגט פון דער טריבונע מעשה־אַמעריקאַנער: אין נאָמען פון דער „היברו עקטאָר־יוניאָן אָף דהי יונייטעד־סטעיטס ענד קענעדע"), אגב, האָט דער צוזאַמענ־פאָהר בעשלאָסען צו אַסיגנירען 3000 זלאָטעס פאַר זילבערצווייגס „טעאַטער־לעקסיקאָן".

ווייטער איז געווען אַ געשיכטע מיט אַ — הינ־טעלע...

דער בעקאַנטער לאָדזער אַרטיסט שלמה קאַ־נער פערמאַגט זיין אייגענס אַ קליין הינטעלע, מען טאַדעלט איהם דערפאַר, און מען מאַכט כלי־ערליי וויצען, ווען בעת אַ רעדע פון לאָדזער משה ליפּמאַן האָט קוטנער איהם געמאַכט אַ צווישען־רוף, האָט ליפּמאַן ערקלערט פון דער טריבונע:

— איך וויל נישט ענטפערען אויף די צווישען־רופען פון אַ מענש וואָס שפּילט זיך 24 שעה אין מעת לעת מיט אַ הינטעלע... פון אַט דעם „פּאַרלאַ־מענטאַרישען" ענטפער, האָט מען שטאַרק געלאַכט.

באַלד איז געקומען די „שאָס" מיט אַ פראַוע־נער יודישער אַקטריסע: די דאָזיגע אַקטריסע איז שוין אַ „מיידעל אין די יאָהרען", בעת אַ דיסקוסיע וועגען צולאָזען יונגע כוחות צום טעאַטער. האָט די דאָזיגע אַקטריסע אויסגערופען:

— מ׳דאַרף ניט די „שניעקעס"! מיר האָבען גענוג אייגענע „יונגע קרעפטע"! אַט שפּיל איך היינט אין אַ פּיעס אַ פופצעהן־יעהריג מיידעלע און מ׳אַפּלאָדירט מיר יעדע נאַכט!

* * *

אַט־אַזוי האָבען זיך די „בלאָנדזשענדיגע שטערן" אין מיטען פון זייער שווערער צוזאַמענפאָהר־אַרבייט געוויילט בײַ קאָמישע עפּיזאָדען און פרעהליכע ווערטלעך. דער קולמינאַציע־פונקט פונ׳ם צוזאַ־מענפאָהר האָט זיך אויך פערענדיגט — ווי איך האָב שוין אויבען געשריבען — מיט אַ „העפּי ענד", דהיינו: בעת דער לעצטער נאַכט־זיצונג האָט מען די דעלעגאַטען געגעבען אומזיסט צו עסען און צו טרינקען. נישט איין דעלעגאַט האָט זיך געוואונ־שען אַז דער סוף פון צוזאַמענפאָהר זאָל זיך ציהען כאָטש עטליכע טעג.

און איך וויל אויך פערענדיגען מיט לאָדז: אין דער נייער פערוואַלטונג פון אַרטיסטען־פעראיין זע־נען אַרײַן אַש 3 לאָדזער אויף 5 מיטגלידער: מאַקס ברין, שלמה קוטנער, יוסף סטרויאַטש און 2 גאַליציאַנער: הי׳ האַרט און מ. מעלמאַן.

די טראַגעדיע פון אַ יודישען מיניסטער

פון ש. בערג.

— 3 —

בער לעמאַן מאַכט אויגוסטען פאַרן קעניג

ווען יאָהאַן סאָביעסקי, דער מעכטיגער קעניג פון פּוילען, איז געשטאָרבען, האָבען זיך געמעלדעט צעהן קאַנדידאַטען אויף דער קרוין. די הויפּט־קאַנ־קורענטען זענען געווען אויגוסט, דער קורפירשט פון זאַקסען און אַ פראַנצויזישער פּרינץ, אַ געשוועס־טער־קינד פון דעם פראַנצויזישען קעניג, דער קאַר־דינאַל פון גנעזען, דער העכסטער גייסטליכער פון פּוילען, האָט געהאַלטען מיט דעם פראַנצויז. דער בישאָף פון קויאַווע האָט געהאַלטען מיט אויגוסטען. יעדער איינער האָט געהאַט זיינע אָנהענגער צווישען די פּוילישע פּריצים, וואָס האָבען געדאַרפט אויס־קלייבען דעם קעניג, דער וואָס האָט געהאַט מעהר געלד, צו געבען די פּריצים האָט געזאָלט ווערען קעניג.

לעמאַן האָט שוין געהאַט געשאַפען אַכט מי־ליאָן גילדען, פלעמינג, אויגוסטס פעלדמאַרשאַל, האָט שוין צעטיילט דאָס געלד, עס האָט איהם אָבער נאָך געפעהלט צוויי מיליאָן, און אַט איז געקומען דער טאָג פון די וואַהלען.

אין דעם דאָרף וואָליע, לעבען וואַרשע, וואו די וואַהלען פאַרן קעניג זענען פאָרגעקומען, האָבען זיך פער־זאַמעלט די פּריצים און די הויכע גייסטליכע, די וואַהלען האָבען זיך אָנגעפאַנגען און אַ צעמישטער איז געשטאַנען דער פעלדמאַרשאַל פלעמינג: לעמאַן איז נישטאָ, ער מוז נאָך האָבען צוויי מיליאָן גילדען אַנישט פערלירט אויגוסט די קרוין, און דער פראַנ־צויז וועט ווערען קעניג פון פּוילען.

דער קאַרדינאַל פון גנעזען איז דער ערשטער געלאָפען געוואָרען אָפּצוגעבען זיין שטימע, און ער האָט הויך אויסגערופען דעם נאָמען פון פראַנצויז־ישען פּרינץ, עס האָט אויסגעזעהען אַז דער זאַקס האָט פערלוירען; אין אָבער ווי פייל פון בויגען, אָנ־געפלויגען אַ קאַרעטע מיט זאַקסישע פאַרבען — לעמאַן מיט זיין געהילף, ברוך, זענען אַרויסגעשפּרונ־גען פון צעהן היטער האָבען די נאָכגעטראָגען קאַסט־לעך מיט געלד.

— צוויי מיליאָן ? — האָט געפרעגט דער זאַק־סישער פעלדמאַרשאַל לעמאַנען — איך מוז האָבען צוויי מיליאָן.

— צוויי און אַ האַלב מיליאָן — האָט געזאָגט לעמאַן.

אויפ׳ן אָרט, פאַר אַלעמענס אויגען, האָט פלע־מינג אויסגעטיילט דאָס געלד, און די גרעסטע מעהר־הייט פון די פערזאַמעלטע האָבען אויסגעשריגען:

— זאָל לעבען דער זאַקס, דער קעניג פון פּוילען!

דער קויאַווער בישאָף האָט גלייך פּראָקלאַמירט אויגוסטען פאַר קעניג פון פּוילען, די גלחים האָבען געזונגען הייליגע געזאַנגען, מוזיק האָט געשפּילט, מען האָט אויסגעשאָסען מיט האַרמאַטען לכבוד דעם נייעם קעניג, און לעמאַן איז געשטאַנען אָן אַ זייט און געשמייכעלט! — אַ יוד האָט געמאַכט אויגוסטען פאַרן קעניג פון פּוילען!

מיט אַכט טויזענד זאַקסישע סאָלדאַטען איז אויגוסט געקומען קיין קראָקע און אין דער הויפּט־קירך פון שטאָט האָט דער קויאַווער בישאָף איהם געקרוינט פאַר פּוילישען קעניג.

דער קעניג איז געווען זעהר פרעהליך, און ער האָט אויסגעטיילט פיל מתנות, טיטולען און שטע־לעס. לעמאַנען האָט ער געמאַכט פאַרן קעניגליכען רעזידענט פון פּוילען און זאַקסען. און ער האָט איהם געשאָנקען אַ טייערען סאָבעלנעם פעלץ, ער האָט איהם געהייסען גלייך אָנמעסטען דעם פעלץ — ער וויל זעהען ווי ער ליגט אויף איהם.

האָט לעמאַן געפּעטען דעם קעניג, אַז ער קאָן איצט נישט אָנטאָן דעם פעלץ איבער „שעטנז", — ער איז גענייט פלאַקס מיט וואָל, און אַ יוד טאָר דאָס נישט אָנטאָן. ער וועט איהם מוזען לאָזען אי־בערבייטען. דער קעניג איז געוואָרען ברייגעריג צי איז טאַקע דער פעלץ גענייט פלאַקס מיט וואָל, און ער האָט אַרײַנגערופען זיין פראַנצויזישען שניידער, ער זאָל גלייך עפענען דעם אונטערשלאַק. ס׳איז טאַקע געווען פלאַקס מיט וואָל, און דער קעניג האָט געהייסען גלייך איבערבייטען דעם פעלץ לויט דעם יודי־שען דין.

לעמאַן האָט נאָר געוואָלט זיך אויסהיטען פון אַן עבירה, ער האָט גאָר נישט געקאָנט וויסען, אַז דאָס איבערבייטען פון פעלץ אין קעניגס הויף וועט איהם שפּעטער ראַטעווען פון טויט.

נאָך די וואַהלען און נאָכן קרוינען האָט דער קעניג נאָך אַלץ געהאַט גרויסע צרות, דער פראַנ־צויזישער פּרינץ איז געקומען מיט דעם פראַנצוי־זישען פלאָט קיין דאַנציג, און ער האָט געוואָלט אַראָפּזעצען דעם קעניג און פערכאַפּען די פּוילישע קרוין פאַר זיך, דער קאַרדינאַל פון גנעזען האָט נאָך אַלץ געשטיצט דעם פראַנצויזישען פּרינץ, און לע־מאַן ווידער געקומען דעם קעניג צו הילף; ער האָט אונטערגעקויפט דעם קאַרדינאַלס געליבטע, און זי האָט שוין געפועלט ביים קאַרדינאַל ער זאָל מאַכען שלום מיטן קעניג, מיט חרפּה און פערדריס האָט דער פראַנצויזישער פּרינץ זיך געמוזט אומקעהרען מיטן פלאָט קיין פראַנקרייך. קעניג אויגוסט איז ענד־ליך מיט גרויס פּאַראַד געפאָהרען קיין וואַרשע און גענומען גרייטען דעם קאַרנאַוואַל.

דער קעניג אויגוסט איז געווען דער שענסטער, עלעגאַנטסטער און שטאַרקסטער מאַן פון זיין צייט, אַ זילבערנעם טעלער האָט ער מיט דער בלויזער האַנט צונויפגעוויקעלט, ווי דאָס וואָלט געווען אַ שטיק פּאַפּיר. אַ פּאָדקאָווע האָט ער איבערגעבראָכען אַזוי לייכט ווי אַ שפּענדעל, ער איז אויך געווען אַ מייסטער צו מאַכען בעלער, ער האָט בעשלאָסען צו געבען די פּאָליאַקען אַזאַ קאַרנאַוואַל וואָס זיי האָ־בען אין זייער לעבען נישט געזעהען.

פאַר קעניגין פון קאַרנאַוואַל האָט ער בעשטימט די יונגע פּוילישע פּירשטין ליובאָמירסקאַ, די פּלי־מעניצע פון קאַרדינאַל, אַלט איז זי געווען אַכצעהן יאָהר. און איז געווען איינע פון די שענסטע פרויען פון פּוילען, איהר מאַן, פּירשט ליובאָמירסקי, איז נאָך אַלץ געווען דעם קעניגס געגנער, ער איז גע־בליבען שטאַל און איינזאַם פאַר דעם פראַנצויזישען פּרינץ.

דער קעניג מיט דער פּירשטין האָבען אָנגע־פיהרט מיט דעם קאַרנאַוואַל באַל, און די פּירשטין איז פערכאַפּט געוואָרען פון דעם קעניגס שענהקייט און עלעגאַנץ, און אויך דער קעניג האָט איהר אָפּגעגעבען אַרויסגעוויזען זיין בעוואונדערונג, און אַלע געסט האָבען געזעהען, אַז דאָ וועבט זיך אַ ביינע ליבע.

פירשט ליובאָמירסקי איז נישט געווען בלינד, האָט ער זיך אויפגעקלערט פון פּאַריז, און אַז זיי זענען געקומען אַהיים, דער פירשט מיט דער פּיר־שטין, האָט ער איהר געמאַכט אַ שאַרפע סצענע און געפרעגט צי זי וויל ווערען דעם קעניגס גע־ליבטע.

דאָס האָט פערדראָסען דעם פּירשטין און זי האָט זיך צעשריען אַז עס איז שענער צו ווערען דעם קעניגס געליבטע, איידער צו זיין זיין ווייב, אַס לויפט ער. דער פירשט, נאָך אַ יודיש מיידעל, די טאָכטער פון אַ „ראַבין", פון ביאַלע! און דער פירשט איהר בעפאַלען, ער האָט געוואָלט איהר שלאָ־גען, און זי האָט געוויינט.

אין פּלוצלינג אָנגעקומען איהר פעטער, דער קאַרדינאַל. ער איז געקומען טאַקע איהר וואָרענען פאַר דער געפאַהר, גאַנץ וואַרשע רעדט שוין ווענען איהר ליבע צום קעניג. וויל ער, אַז זי זאָל מיט דעם פירשט פאָהרען אויף זייער גוט אין ביאַלע, און מאַכען אַ סוף צו דער זינדיגער ליבע, איידער זי האָט זיך נאָך אָנגעפאַנגען.

דער פירשט האָט גלייך מסכים געווען. האָט די פירשטין זיך צעוויינט — ער וויל זיין לעבען דער יודישער מיידעל האָט זי געשריען, וויל ער פאָהרען קיין ביאַלע. האָט דער קאַרדינאַל איהר בערוהיגט: ער וועט געהמען ביים פירשט אַ שבועה אַז ער וועט זיך מעהר נישט זעהן מיט דער „זשידאָווקע" ער האָט איהם דערלאַנגט דעם גאָלדענעם צלם און פירשט ליובאָמירסקי האָט הייליג געשוואוירען דעם זעלבען טאָג זענען זיי אַוועקגעפאָהרען קיין ביאַלע.

אָנגעקומען זענען זיי אין ביאַלע אין דעם חופּה טאָג פון רב׳ס טאָכטער., די שמחה איז געווען גרויס אין שטאָט אַלע יודען זענען געשטאַנען אויפן שוהל־הויף. און געוואַרט אויף חתן־כלה, און אַט איז שוין געשטאַנען דער חתן אונטער דער חופּה, און מיט מוזיק און מיט גרויס פּאַראַד האָט מען גע־פיהרט די כלה און דעמאָלט אָנגעקומען די פירשט־ליכע קאַרעטע. דער פירשט האָט דערזעהען דעם גרויסען פּאַראַד האָט ער געפרעגט וואָס דאָס איז, און ווי ער האָט דערהערט אַז עס איז דעם רבס טאָכטערס חתונה איז ער אַ וס עשרונגען פון דער קאַרעטע און געלאָפען צו דער שוהל.

(ווייטער — מאָרגען)

האנדווערקעריי און האנדעל

האנדווערקער, וועלכע האבען נאך נישט קיין האנדווערקער-קארטע
דארפען שוין אנהויבען זיך צו בעמיהען וועגען דעם

אין איינעם פון די לעצטע נומערן פון „דזשענניק אוסטאווו" איז פערעפענטליכט געווארען דאס געזעץ פון 10 מערץ 1934 וועגען ענדערע די פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט פון 7 אפריל 1927 וועגען דעם אינדוסטריע-רעכט. דאס איז די נאוועלע צום אינדוסטריע-געזעץ, וועלכעס געהט שוין אריין אין קראפט דעם 10 יוני 1934.

אין צוזאמענהאנג מיטן בעווייזען זיך פון דעם דאזיגען געזעץ האט די לאדזשער האנדווערקער קאמער ארויסגעשיקט צו אלע צעכען און האנדווערקער-ארגאניזאציעס א ספעציעלען צירקולאר, וועלכע פערנעהמט זיך מיט דעם דערמאנטען געזעץ.

ווי ס'ווייזט זיך ארויס פון דעם דאזיגען צירקולאר, וועלען אויפן גרונד פון דאזיגען געזעץ די האנדווערקער, וועלכע האבען נאך נישט קיין האנדווערקער-קארטען און פיהרען זייער ווארשטאט אין הסכם מיט די עראבערטע רעכט (פראוואנאביטע), דאס הייסט, אז זיי פיהרען זייער ווארשטאט זעלבסטשטענדיג פון פאר דעצעמבער 1927, דארפען זיך מעלדען צום אינדוסטריע-אמט פון דער ערשטער אינסטאנץ ביים מאגיסטראט ביזן ערשטען יאנואר 1935. מ'דארף דערביי בעווייזען א צייגניש פון דער האנדווערקער-קאמער, אז מ'האט דאס רעכט צו פיהרען א ווארשטאט. אלע די דאזיגע האנדווערקער וועט דער אינדוסטריע-אמט ארויסגעבען האנדווערקער-קארטען.

ווייטער מאכט אויפמערקזאם דער צירקולאר פון דער האנדווערקער-קאמער, אז פון דעם דאזיגען רעכט וועט מען קענען בענוצען נאר ביזן ערשטען יאנואר 1935, צוליב וואס יעדער פעראינטערעסירטער דארף שוין מאכען בעמיהונגען אין דער האנדווערקער-קאמער וועגען בעקומען צייגנישען וואס זענען נויטיג צו בעקומען א האנדווערקער-קארטע. די האנדווערקער, וועלכע וועלען ביזן דאזיגען טערמין נישט האבען קיין האנדווערקער-קארטען וועט מען צומאכען די ווארשטאטען אלס נישט לעגאלע.

קאנטראלירען די שאצונגען פון אומזאץ-שטייער
צוזאג צו פיהרען האנדעלס-ביכער — ליבעראלע בעציהונג צו די ביכער מצד דער שטייער-מאכט
מעמאריאל פון די צענטראלע סוחרישע ארגאניזאציעס

די צענטראלע סוחרישע און אנדערע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס אין ווארשא האבען בעשלאסען זיך צו ווענדען צום נייעם האנדעלס-מיניסטער רייכמאן מיט א מעמאריאל, אז ס'זאל בענייט ווערען די טעטיגקייט פון דער קאמיסיע ביים האנדעלס-מיניסטעריום פאר האנדעלס-ענינים.

די סוחרים-ארגאניזאציעס ווייזען אן אין זייער ווענדונג, אז ס'איז אומבעדינגט נויטיג אויפצוקלערען, אז די לעצטע שאצונג פון אומזאץ-שטייער פאר די סוחרים איז זעהר גרויס און אין זעהר פיל פאלען האט מען געשאצט מיט פאנטאסטישע סומעס, וועלכע זענען אוממעגליך פאר די סוחרים צו בעצאהלען. ס'איז דעריבער נויטיג די רעגירונג זאל דורכפיהרען אן אלגעמיינע רעוויזיע פון דער לעצטער שאצונג פון אומזאץ-שטייער און פון „ריטשאלט" און מען זאל אויסבעסערן דעם פעהלער.

ווייטער ווייזען אן די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, אז אונטערנעהמונגען פון צווייטער קאטעגאריע, וועלכע ווערען געפיהרט אין א נישט גרויסען מאסשטאב זאל מען בעפרייען פון צוואנג צו פיהרען האנדעלס-ביכער, ווי בעקאנט געהט אריין דען 1. יולי אין קראפט דער נייער האנדעלס-קאדעקס, לויט וועלכען די גרעסערע סוחרים זענען געצוואונגען צו פיהרען האנדעלס-ביכער, היות ווי ס'זענען פערהאן פיל סוחרים, וואס הגם זיי האבען פאטענטען פון צווייטער קאטעגאריע, זענען זיי פונדעסטוועגען אייגענטימער פון קליינע געוועלבער. אזעלכע אונטערנעהמונגען זאל מען בעפרייען פון צוואנג צו פיהרען האנדעלס-ביכער.

אין דער ווענדונג ווערט אויך אנגעוויזען, אז מען זאל בעפרייען פון צוואנג צו פיהרען ביכער די סוחרים, וועלכע דארפען פאקטיש האבען א פאטענט פון צווייטער קאטעגאריע, נאר לויט די פאראויסגעזעהענע הנחות האבען זיי דריטע קאטעגאריע. פון דעם דאזיגען צוואנג זאלען אויך בעפרייט ווערען אונטערנעהמונגען פון דריטער קאטעגאריע און ווארשטאטען פון זעקסטער קאטעגאריע, וועלכע האבען שותפות-געשעפטען, ווייל לויט דעם געזעץ דארפען אלע שותפות-געשעפטען פיהרען האנדעלס-ביכער.

די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס פערלאנגען ווייטער, אז מען זאל, וואס שנעלער ארגאניזירען ביליגען קרעדיט פאר סוחרים, וועלכע ליידען שטארק פון דער קרעדיט-נויט.

א חוץ דעם אלעם טרעטען ארויס די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס מיט א פאדערונג צו דער רעגירונג, אז די שטייער-מאכט זאל ענדערען איהר בעציהונג צו די האנדעלס-ביכער פון די סוחרים, וועלכע מ'פסלט מאסענהאפט צוליב אומבעגרינדעטע סיבות.

אויב דאס געזעץ צווינגט צו פיהרען האנדעלס-ביכער און אז נישט דראהט א שטראף — ווערט געזאגט אין מעמאריאל — דארף מען די ביכער נישט פסלען אויב ס'זענען נישט פערהאן דארט קיין קארדינאלע פעהלערן אדער פאלשקייטען. אין פאל ווען די מאכט קוועסטיאנירט די ביכער זאל מען קענען ארויסרופען געשוואוירענע בוכהאלטערן, וועלכע זאלען ארויסטראגען זייער מיינונג וועגען די ביכער.

די אלע ענינים דארפען בעטראכט ווערען אויף דער ערשטער זיצונג פון דער בענייטער האנדעלס-קאמיסיע ביים האנדעלס-מיניסטעריום.

פראגע וועגען לערן-יונגלעך ביי יודישע האנדווערקער

ווארשע (יט"א). איינע פון די וויכטיגסטע און ברענענדסטע יודישע ווירטשאפטליכע פראבלעמען אין פוילען ווערט בעהאנדעלט אין דער צייטשריפט „דאס ווירטשאפטליכע לעבען" דורך ה' ב. סאובין אין אן ארטיקעל: די פראגע פון לערן-יונגלעך אין די יודישע האנדווערקער-ווארשטאטען.

אין ארטיקעל ווערט אנגעוויזען אז צוליב דער נאוועליזירונג פון אינדוסטריע-געזעץ איז ווידער געווארען שארף אקטועל די פראגע וועגען דער אויסבילדונג פון דער האנדווערקער-יוגענד. די הנחות, וועלכע זענען געווען פאראויסגעזעהען ביים פערדרעכענען צום האנדווערקער-שטאנד. פערלירען שוין אין דער נאהענטסטער צייט זייער גילטיגקייט און אויף להבא וועלען קענען זעלבסטשטענדיג פיהרען א ווארשטאט נאר די פערזאנען, וועלכע וועלען דורכגעהן די געזעצליך בעשטימטע שטאפלען פון האנדווערקער-אויסבילדונג, נעמליך, א פאך-שולע, אדער לעהרע אין ווארשטאט.

צוליב א רייהע סיבות (שווערער צוטריט, שלעכטע מאטעריעלע לאגע א.א.וו.) שפילען נישט נאר די מלוכהשע און קאמונאלע נאר אויך די יודישע געזעלשאפטליכע פאך-שולען פערהעלטניסמעסיג א גאנץ קליינע ראָל אויפן געביט פון פאך-אויסבילדונג פון דער יודישער יוגענד. אלס איינציגער בעדייטענדער מקור פון נאכוואוקס קומט דעריבער אין בעטראכט בלויז די לעהרע אין ווארשטאט גופא. דאס געזעץ פאדערט אבער אז די לעהרע זאל זיך שטיצען אויף א ספעציעלען אפמאך צווישען דעם לערן-יונגעל און דעם מייסטער, וואס ווערט אפיציעל פערעגיסטרירט, אהן אזא אפמאך איז אוממעגליך צו בעקומען א צייגניש וועגען דער פערענדיגטער לעהר.

אויפ'ן סמך פון דער דורכגעפיהרטער אויספארשונג האט זיך גלייכצייטיג ארויסגעוויזען אז די צאהל פערעגיסטרירטע יודישע לערן-יונגלעך איז ממש קאטאסטראפאל קליין. בעת דער פראצענט-זאץ פון יודישע האנדווערקער-ווארשטאטען האט אין יאהר 1932 בעטראפען אין ווארשע 57 פראצ. האבען די יודישע לערן-יונגלעך בעטראפען נישט מעהר ווי 0.4 פראצ. פון דער אלגעמיינער צאהל לערן-יונגלעך. אין לעמבערגער וואיעוואדשאפט זענען די ענטשפרעכענדע פראצענט-זאצען געווען 34 פראצ. לגבי 11.1 פראצ., אין סטאניסלאוואווער — 49 פראצ., לגבי 16.4 פראצ. אין פאליעסער — 78 פראצ. לגבי 40 פראצ. די סכנה, וואס דראהט ארויס פון איצטיגען מצב פאר דער צוקונפט פון יודישען האנדווערק אין פוילען ווערט נאך בולטער ווען מען נעהמט אין אכט, אז עס זענען פאראן איבערוויענד יודישע פאכען ווי שניידעריי, זייגער-מאכעריי, קאמאשען-מאכעריי, א.ד.גל. וואו עס זענען פערעגיסטרירט פשוט איינצעלנע יודישע לערן-יונגלעך.

די לאגע ווערט נאך מעהר קאמפליצירט דערמיט, וואס בלויז האנדווערקער, וועלכע האבען בעקומען דעם טיטעל „מייסטער" וועלען האבען דאס רעכט צו האלטען לערן-יונגלעך. דער דאזיגער ענין איז, ווי בעקאנט, שטארק פערנאכלעסיגט און פאדערט איצט בכלל א דרינגענדע אקציע.

לויט די סטאטיסטישע אויסרעכנונגען איז דער פראצענט פון מייסטערס וועלכע האלטען לערן-יונגלעך אין זייערע ווארשטאטען, ביי יודען פערהעלטניסמעסיג גאר א קליינער אין פערגלייך מיט די נישט יודישע מייסטערס. דערצו האבען גורם געווען פיל סיבות, נישט אין דער לעצטער רייהע רעכטליך-אדמיניסטראטיווע בעגרענצונגען, וועלכע שטערען דעם נארמאלען צופלוס פון פרישע כוחות, אין דער מלאכה, דאס בעשטימען די צאהל טערמינאטארען אין א ווארשטאט איז איבערגעלאזט דעם איינזעהען פון דער אדמיניסטראטיווער מאכט. אין נאוואגרודקער וואיעוואדשאפט פעפליכטעט, למשל, א פעראָרדנונג, אז אויב דער ווארשטאט געפינט זיך אין דעמזעלבען צימער וואו דער מייסטער וואוינט, איז איהם בכלל נישט ערלויבט צו בעשעפטיגען לערן-יונגלעך. ווייזט זיך ארויס לויט דער אנקעטע פון סטאטיסטישען ביוראָ ביים „צעקאפע" (צענטראלע פון די גמילות-חסדים קאסעס) אז 50 פראצענט פון די אויסגעפארשטע האנדווערקער-ווארשטאטען געפינען זיך אין דעם איין-און-איינציגען צימער, וואו דער מייסטער וואוינט.

דעריבער וואס די יודישע האנדווערקער מיידען אויס צו בעשעפטיגען לערן-יונגלעך ווירקט אויך די מורא פאר שטייער-בעלאסטונג, דאס נישט וועלען טראגען די אפצאהלען פאר דער רעגיסטראציע, צאהלען א בעלוינונג א.ד.גל. די וויכטיגסטע סיבה איז אבער די ערגערע ווירטשאפטליכע לאגע פון יודישען האנדווערקערטום בכלל, וואס איז פיל שווערער געטראפען געווארען דורך דעם קריזיס ווי דאס נישט-יודישע האנדווערקערטום.

פון דעם אינהאלטסרייכען ארטיקעל דרינגט קלאר ארויס מיט וואס פאר אן ערנסטע געפאהרען פאר דער צוקונפט פון יודישען האנדווערקערטום אין פוילען און פאר דעם ווירטשאפטליכען קיום פון די יודען אין פוילען עס איז פערבונדען דאס פערנאכלעסיגען דעם פראבלעם פון יודישען האנדווערקער-נאכוואוקס און האנדווערקער-אויסבילדונג.

מיט דעם פנים צו דער לאנדווירטשאפט
די ווירטשאפטליכע פאליטיק פון דער נייער רעגירונג

די נייע רעגירונג האט אפגעהאלטען א רייהע זעהר וויכטיגע בעראטונגען וועגען דער ווירטשאפטס-פאליטיק וואס זאל אנגעווענדעט ווערען מיטן צוועק צו לינדערען דעם קריזיס.

ס'האט זיך געהאנדעלט דערין, צי זאל ווייטער געפיהרט ווערען א ווירטשאפטס-פאליטיק, ביי וועלכער די גאנצע אויפמערקזאמקייט זאל זיין אויף דער לאנדווירטשאפט, אדער מען זאל ענדערען די טאקטיק און צוטרעטען צו שענקען מעהר אויפמערקזאמקייט דער שטאטישער בעפעלקערונג, שטיצענדיג די פאבריקאציע און שאפען ארבייט פאר די ארבייטסלאזע.

ווי מען שמועסט זאל די טענדענץ פון דער רעגירונג זיין אזעלכע, אז מען זאל ווייטער די הויפט-אויפמערקזאמקייט לענקען פאר די בעדערפנישען פון דער לאנדווירטשאפט, צו דעם צוועק זאל מען איינגיכען צוטרעטען צו א שטארק-פערברייטערטער מלוכה-אקציע צו העלפען דער לאנדווירטשאפט מיט פינאנצען. ס'זאל אויך איינגיכען פערברייטערט ווערען דער לאנדווירטשאפטליכער מאראטאריום און ס'זאל ארויסגעגעבען ווערען א געזעץ, אז די לאנדווירטען זאלען קענען זייערע חובות אויסצאהלען אין ראטעס אין פערלויף פון 15 יאהר.

כדי צו פערבעסערן די פרייזען אויף מעהל און קאשעס
זאל מען פערוועהרען אריינצופיהרען רייז

אין די ווירטשאפטליכע קרייזען איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען צו די רעגירונג, אז מען זאל פערוועהרען איינגאנצען דעם אריינפיהר פון רייז אדער מען זאל כאטש ארויפלעגען א גרויסען צאל, כדי מען זאל נישט קענען אריינפיהרען אזויפיל רייז. די לאנדווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס ווייזען אן, אז אין א צייט ווען עס איז פערהאן א סך ביליג מעהל און פערשידענע קאשעס, איז דער אריינפיהר פון רייז א גרויסער שאדען און קאנקורענץ פאר די לאנדווירטען. זיי דריקען אויס זייער זיכערקייט, אז דאס בעשווערען דעם אריינפיהר פון רייז וועט פערבעסערן די פרייזען-טענדענץ אויף קאשעס און מעהל.

פאך-קאמיסיעס ביים פערבאנד פון די האנדווערקער-קאמערן

ביים פערבאנד פון די האנדווערקער-קאמערן אין ווארשא איז געשאפען געווארען א לעבענס-מיטעל-קאמיסיע. אין דער קאמיסיע זענען אריין פארשטעהער: פון ווארשט-אויסארבייטונג, בעקער און קאנדיטאר.

די אויפגאבע פון דער דאזיגער לעבענס-מיטעל-קאמיסיע וועט זיין ארויסצוזאגען זיך וועגען אלע מעמאריאלען צו די מיניסטעריומס און צו ערלעדיגען אלע אנגעוועהטיגסטע פראגען פון די דאזיגע פאכען.

ס'איז שוין פארגעקומען די ערשטע זיצונג פון דער קאמיסיע מיט'ן אנטייל פון די פארשטעהער פון אלע האנדווערקער-קאמערן. מצד די לאדזשער האנדווערקער האבען אויך אנטיילגענומען פארשטעהער פון די דערמאנטע פאכען. אזעלכע קאמיסיעס וועלען געשאפען ווערען ביי אלע אנדערע פאכען.

מעגליכקייטען פון עפנען שפינערייען אין פאראגוויי

לויט די אינפארמאציעס, וועלכע עס זענען דערהאלטען געווארען פון דער פויליש-לאטיינישער אמעריקאנער האנדעלס-קאמער איז צו זעהען, אז ביים היינטיגען טאג זענען דא גינסטיגע בעדינגונגען ביים עפנען שפינערייען אין דער הויפט-שטאט פון פאראגוויי, ווייל דארט געפינט זיך נאר 1 ווארשטאט און דער פערברויך פון די סחורות וואקסט אויפ'ן דארטיגען מארק. פאראגוויי פערמאגט אייגענעם רויה-שטאף (באוועלנע), וועלכע וואלט געקאנט איבערגעארבייט ווערען אויפ'ן ארט. פון דער פאראגווייאישער מאכט קען מען רעכנען אויף אונטערשטיצונג. צוליב דעם, וואס די דערמאנטע פראגע אינטערעסירט אממעהרסטען די קלענערע ווארשטאטען פון שפינעריי, האט דער צענטראל-סוחרים-פעראיין אויפ'ן וועג פון א צירקולאר אינפארמירט אלע פראווינצער אפטיילונגען, ווי אויך דורך דעם וועג גיט זי איבער דאס אויבענדערמאהנטע צו קענטניס די פעראינטערעסירטע.

נעהנטערע אינפארמאציעס וועגען דעם אויבענדערמאהנטען ערטיילט די פויליש-לאטיינישע אמעריקאנער האנדעלס-קאמער, ווארשא, האר-טענסיא נ. 6.

פון טאמבורירער-פעראיין

דער טאמבורירער-פעראיין נעמט לעצטענס אונטער א ברייטע טעטיגקייט אויף פערשידענע פאך-געביטען. עס ווערט אויסגעארבייט א פרייז-קוראנט פון אלע בראנזשען און צו דעם צוועק ווערט אין די נאהנטסטע טעג צוזאמענגערופען א קאנפערענץ פון פערשידענע צווייגען פון פאך, וועלכע וועלען בעשטימען די הויך פון די פרייזען פון אלע טאמבורציע-אויסארבייטונגען.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער שאכטעל-מאכער-סעקציע
(פאלודניאווא 4)

פאריגען מיטוואך איז פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער שאכטעל-מאכער-סעקציע ביים צענטראלען יודישען האנדווערקער-פערבאנד, פאלודניאווא 4.

אין דער פערוואלטונג זענען אויסגעוועהלט געווארען די ה"ה מ. פרענקעל (פרעזעס), איילענבערג (וויצע-פרעזעס), זיזאק (סעקרעטאר), פערלמוטער (קאסירער). פערוואלטונגס-מיטגלידער: זאקליקאווסקי און דזיאלאווסקי.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבע

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג
טו
29
סיון תרצד

מאי
זון-אויפגאנג 3.26
זון-אונטערגאנג 7.41

צו וואס

זאל מען זוכן טרעמדע, אונבעקאנטע און טייערע זאכען? איז דאס קינד שוואך, דאמאלס פרוביר אמאל ק נ א ר׳ס האבערפלאקען געוועקסעלט מיט מאנדאמין. יעדעס פעקעל צנטהאלט רעצעפטען. שוין נאך א 4-וואכעדיגער אנווענדונג ווערט אייך דער ערפאלג איבערראשען.

פאבאר פון יאהרגאנג 1913

היינט, דינסטאג, דעם 29 ה. י. 8 אין דערפריה דארפען זיך שטעלען צו דער מיליטער-איבערזיכט פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 1 (פיעטרקאווער 89) די פאבאר-פליכטיגע פון יאהרגאנג 1913, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 5-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

K

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (פיעטרקאווער 89) קווער-אפיציגע, צווייטער שטאק, די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1913, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פונ׳ם 10-טען קאמיסאריאט מיט די אנפאנג-אותיות:

פון A ביז L איינשליסליך

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 פיעטרקאווער 165) די פאבאראווצעס פון דעם יאהרגאנג 1911, קאט. B און וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1-טען און 4-טען און 6-טען קאמיסאריאט אויף אלע אותיות.

מארגען, מיטוואך, דעם 30-טען מאי ה. י. 8 אין דערפריה דארפען זיך שטעלען צו דער מיליטער-איבערזיכט פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נום. 1 (פיעטריקאווער 89) די פאבאר-פליכטיגע פון יאהרגאנג 1913, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 5 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

L Ł M N O

פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 2 (פיעטריקאווער 89) קווער-אפיציגע, צווייטער שטאק, די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1913, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פונ׳ם 10-טען קאמיסאריאט מיט די אנפאנג-אותיות:

K Ł M N O P R

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעטריקאווער 165) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1911, קאט. B און וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1-טען, 7-טען און 10-טען קאמיסאריאטען אויף אלע אותיות:

די פאבאראווצעס דארפען האבען ביי זיך א פערזענליכען דאקומענט, אדער אנ׳אויטענטיש-קייט-שיין מיט א פאטאגראפיע, א רעגיסטראציע-שיין, אנ׳אדראטשעניע-קארטע, א שול-שיין און א פאך-בעשטעטיגונג.

7-קלאסיגע שולע און פרעבעלשולע
קאצענעלזאן-נאחומאוו
אין די איינציגע, שולע וועלכע פאראייניגט צוויי וועלטען — די מאדערנע שול פון היינטיגען טאג מיט דער רעליגיעזער אמאליגער שולע.
די למודי-קודש אין דער העברע-אישער שפראך שטעהען אין דער שולע אויף דער העכסטער מדרגה. די אונטער-ריכטס-שפראך אין שולע איז פויליש. לויט׳ן פראגראם פון די רעגירונגס-שולען.
ס׳ווערען אנגענומען שילער אין אלע 7 קלאסען. קינדער ביז 7 יאהר ווערען אנגענומען אין פאר-שול און אין דער מוסטערהאפטער פרעבלשולע

געדונגענע מענשען
טארען נישט זאמלען אין די גאסען לטובת אינסטיטוציעס

(2) אלע לאדזער וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס, וואס פיהרען פון צייט צו צייט אדורך געלד-זאמלונגען אין די גאסען האבען נעכטען בעקומען א פעראָרדענונג פון דער לאדזער סטאראסטווע, אז מחיום והלאה ווערט שטרענג פערבאטען ביים דורכפיהרען די זאמלונגען, צו בענוצען זיך מיט געדונגענע מענשען.

אין פאל ווען ס׳וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אז די זאמלונגען האבען אדורכגעפירט געדונגענע מענשען, וועלען די געזאמעלטע סומען פערהאלטען ווערען און די שולדיגע אנפיהרער פון דער זאמלונג וועלען בעשטראפט ווערען.

אז ער בעקומט נישט דעם חוב אויף א נארמאלען וועג
מאהנט ער מיט א מעסער...

(2) סטאניסלאוו סאבאלא איז שולדיג געוויסען וואצלאוו מאלינאווסקי א סומע געלד.

נעכטען האט מאלינאווסקי געטראפען אין גאס זיין בעל-חוב און געפאדערט, אז ער זאל איהם בעצאהלען.

ווען סאבאלא האט געענטפערט, אז ער האט נישט, האט איהם מאלינאווסקי מכבד געווען מיט א פארציע מעסער-שטעך...

סאבאלא איז א שווער פערוואונדעטער אוועקגעפאלען, מאלינאווסקא האט אנגעהויבען אנטלויפען. פאליציי האט איהם אבער פערהאלטען און איהם איבערגעגעבען אין רשות פון אויספאָרשונגס-ריכטער.

שרפות-עפידעמיע אין די דערפער

(2) נישט קוקענדיג אויף די קאלטע וועטערען איצטער, הערט דאך נישט אויף די פלאג פון די שרפות אין די דערפער.

אזוי זענען צהערנעכטען ביינאכט אויסגעבראכען 5 גרויסע שרפות אין די דערפער: נוורא (בזשעזשינער קרייז), סקאביעליצע (קוילער קרייז), סאמפאלנא (קוילער קרייז), רעווירא (בזשעזשינער קרייז), און אין קושינקי בזשעזשינער קרייז). און מיט׳ן פייער זענען אוועק 60 הייזלעך צוזאמען מיט׳ן אינווענטאר.

דער היזק בעטרעפט הונדערט טויזענד זל.

25 פאמיליעס זענען געבליבען אהן א דאך.

צוויי ברידער — מערדער
איינער האט בעקומען 4 יאהר, דער צווייטער — 3 יאהר

(2) נעכטען זענען געמשפט געווארען דורכ׳ן היגען קרייז געריכט די 2 ברידער סעראפין און היעראנים קאבוס, וועלכע האבען דעם 28. אקטאבער פ. י. איבערם דארף מילעשקי דווארסקיע, גמינע באוואסאלבא, אויף א חתונה שמחה ביים פויער אטא פאוועל דערמארדעט א געוויסען אדאלף בערגער.

דער ערשטער ברודער האט בעקומען — 4 יאהר, דער צווייטער — 3 יאהר טורמע.

פרובט אייער גליק!
און קויפט א לאס צו דער 1-טער קלאס 30. מלוכה-לאטעריע אין
פיינגאלד׳ס גליקליכע קאלעקטור
שרודמיעסקא 8, טעל. 99-108.

PROSZKI
„KOWALSKINA"
STOSUJE SIĘ PRZY UPORCZYWYCH
BÓLACH
GŁOWY

KONIECZNIE ZE ZNAKIEM
„SERCE W PIERŚCIENIU"
FABRYKA CHEM.-FARMAC. „A. KOWALSKI" WARSZAWA

אויפגאבעס אויף ווירטשאפט-ליכע טעמעס

(2) ביי די איצטיגע מאטורע-עקזאמענס ווערען די שילער צום ערשטען מאל פערגעבען אויפגאבען אויף ווירטשאפטליכע טעמעס אין דער פוילישער שפראך.

צווישען די פארגעלייגטע טעמעס, פיגורירט אויך א טעמע וועגען — געלד.

צובּיסען פון א משוגענעם הונד

(2) אין הויף אויף גניעטשאנסקע 3 האט א משוגענער הונד נעכטען צובּיסען די 4-יאהריגע עוגעניא פורמאנסקא.

פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

דער הונד איז דערשאסען געווארען, און זיין קאפ איז איבערגעשיקט געווארען דעם פאסטער-אינסטיטוט אין ווארשא.

שפייז-ארטיקלען זאלען ביליגער ווערען

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט די טעג פארקומען א זיצונג פון סוחרים-פעראיין פון דער קאפיטאל-בראנזשע.

אויף דער זיצונג זאל בעהאנדעלט ווערען די פראגע וועגען פערקלענערען די פרייזען פון די פראדוקטען פון ערשטען געברויך.

פאר׳ן פראדוצירען און פער-שפרייטען פאלש געלד

(2) פארן אויספערטיגען און אויסברייטען פאלש געלד זענען נעכטען פערמשפט געווארען דורכ׳ן היגען קרייז-געריכט:

דער 30-יעהריגער מיעטשיסלאוו קאפטשינסקי אויף 4 יאהר טורמע, און די 15-יעהריגע ראמאנא וואלענטשיקעוויטש — אויף אויסבעסערונגס-הויז.

אויפ׳ן וואהל-פראנט...
בילדלעך און סצענקעס — אויפגעכאפט אויף די גאסען

דאס יודעל טאפט א קירשען-העמדעל...

אויף א רוג נעבען א וואהל-אבוואד שטעהען עטליכע אגיטאטארען מיט צעטעלעך: איינער מיט א קירשען-העמדעל, א צווייטער מיט א גרין העמדעל מיט א בערעט, א דריטער מיט א פלאקאט „אבאז נאראדאווי" און אין מיטען — א חסידיש יודעל מיט א פלאקאט „בנימין רוס".

צוליבן רעגען שטעהט די דאזיגע „טשוואָרטקע" אונטער א באלקאן און פיהרען צווישען זיך א שמועס. דער קירשענהעמדעלדיגער רעדט מיט היץ און דער יודעל הערט זיך צו, ציפט זיך בעת מעשה ס׳בערדעל און בטאפט ס׳קירשען-העמדעל וואס פארא קוואליטעט סחורה ס׳איז...

„קרויש" שלאגט זיך מיט „דאבראניצקי"...

אויף דער נארוטאוויטשא איז ליהודים: צוויי „פאהן טרעגער" שלאגען זיך. איינער רייסט ביים צווייטען די נומערלעך — מ׳רייסט זיך פאר די קעפ.

— וואס איז געשעהען? ווער שלאגט זיך? — פרעגט איינער אדורכגעהער

— קרויש שלאגט זיך מיט דאבראניצקי׳ן.

— קרויש מיט דאבראניצקי׳ן? עפענטלעך אין דער גאס? ווי פאלען זיי אויס אין דער גאס זיך צעשלאגען? און וואס האבען זיי איינער צום אנדערען?

— ניין. נישט קרויש אליין — איינער א אגיטאטאר, וואס אגיטירט פאר קרויש׳ן, שלאגט זיך מיט איינעם, וואס טראגט א פלאקאט מיט דער אויפשריפט „דאבראניצקי"...

דער שפיק איז געווען אז „קרויש" האט גענומען א „נצחון" און „דאבראניצקי" איז אנטלאפען אהן א היטעל.

רער באלאנען-קאנדידאט

אויף ווסכאדניע גאס איז היימלעך: ס׳פאהרט א דראשקע, און א מחנה קינדער לויפען נאך מיט געוואלדען: פאניע לעבען, גיט מיר אויך א לופט-באלאן.

וואס איז דאס פארא באלאנען-פערטיילונג אין מיטען דרינען?

דאס האט איינער פון אונזערע פאלקס-קאנדידאטען זיך געמאכט אנ׳אריגינעלע רעקלאמע: לופט-באלאנען מיט אנ׳אויפשריפט: „אלע יודען שטימען פאר דעם אויסגעפרובטען קעמפער איקס".

איז טאקע אויף דער דראשקע געזעסען דער קאנדידאט אליין און אייגענהענדיג געטיילט די באלאנדלעך, האט ער טאקע געהאט א לעבעדיגע לויה, און ס׳איז געווען לעבעדיג אין שטעטל!

דער „דאווטשיפנע" פאן מעצענאס

פאר א טויער, אויף פיעטריקאווער גאס, שטעהען מאסען מענשען און ליינען א „דאווטשיפנע אדעזווע". ארויסגעגעבען פון א פריש-געבאקענעם לאדזער דזשלאטש ספאלעטשני, אין וועלכען דער „דאווטשיפני פאן מעצענאס" „זאפראשעט" אלע פאניענקעס, וואס שעמען זיך נישט דערמיט, וואס זיי זענען שוין אלט 24 יאהר — זאלען „גלאסעווען" פארן פאן מעצענאס.

אין דער „אדעזווע", זאגט דער קאנדידאט צו, אז ער וועט „וואלטשען" פאר פערביליגערען די פרייזען אויף עלעקטרישע ליכט — פון... אנדולאציע, מאניקור און אויף אנדערע לעבענסמיטלען פון ערשטען געברויך...

שטעהען ביי דער „דאווטשיפנער אדעזווע" פון פאן מעצענאס מענשען און „באוויען" זיך!

די „זשאנא זאאופאניא"

פאר א וואהל-קרייז שטעהט א פרוי און אמפערט זיך מיטן פאליציאנט. זי וויל אריינגעהען נאך 7 פארנאכט. דער פאליציאנט לאזט זי נישט אריין. און זי טענה׳עט, אז זי איז א „זשאנא זאאופאניא", זי דארף זיין „אבעבנע" ביים ציילען די גלאסעס...

— „צא מי טאם זשאנא טשי ניע זשאנא" — בייזערט זיך דער פאליציאנט — „פא שורמעי ניע מאזשנא וועישטש".

זי שרייט: „יעסטעם זשאנא זאאופאניא" און דער פאליציאנט לאזט זי אלץ נישט אריין.

זי טרעט אבער נישט אפ און דערלאנגט דעם פאליציאנט א צעטעל. דער פאליציאנט לייענט ארויף און זאגט צו איהר:

— אהא, „מאנזש זאאופאניע", און זי גע-הייסען אריינגעהען.

די פרוי האט א שמייכעל-געטון, ווי זי וואלט געזאגט: א מאן אין א קליידעל?!...

דער ווירט ווייסט שוין!...

5 מינוט פאר 7 לויפט א יוד מיט א צעטעלע. פארן טויער פון „אבוואוד" פערהאלטען איהם די אגיטאטארען:

— ר׳ יוד, שטימט פאר מיין קאנדידאט!

— חבר, שטימט פאר אונזער קאנדידאט!

דער יוד בייזערט זיך: לאזט מיך געמאך! יאך רייס אליין פאר וועמען צו גלאסעווע.

— נו, זאגט זשע פעטער, פאר וועמען וועט איהר שטימען?

— יאך שטים פאר מיין ווירט. טאמער וועט ער זיך דערוויסען! אז יאך האב נישט געשטימט פאר איהם, ליג איך מארגען מיט די בעבעכעס אין דרויסען...

— אבער פעטער, די וואהלען זענען דאך געהיימע, ער קאן זיך קיינמאל נישט דערוויסען פאר וועמען איהר האט געשטימט, — אזוי האט מען איהם גענעבען צו ערקלעהרען.

— הע... הע... הע... — פערלאזט זיך אויף מיין ווירט... ער וועט זיך שוין דערוויסען — אזוי האט דער יוד געענטפערט און אריין אין „אב-וואוד" גלאסעווען פארן ווירט...

אב—נעס.

אין די שטאטישע אינסטיטוציעס

וואס ווערען אויסגעהאלטען פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג

די שטאטישע באד-אנשטאלט

אויף תּארגע גאס געהער שוין היינט נישט צו די מאדערנסטע. דער אנשטאלט איז געבויט געווארען מיט אנדערהאלבען צעהנדליג יאהרען צוריק און ווים דעמאלס איז אויס'ן געביט פון דיגיענע און טעכניק בעמאכט געווארען גרויסע פארשריטען און דער שטאטישער באד-אנשטאלט איז געבליבען הינטערשטעליג. יעדענפאלס ערפילט אבער דער אנשטאלט זיין אויפגאבע אלס אנ'ארט ווי די בעפעלקערונג מעלדעט זיך מאסענהאפט צום אויסבאדען. אין דער אנשטאלט 45 טושען און 32 וואנעס, 3 דעזינפעקציע-קאמערן.

אין יאהר 1933 האבען זיך דארט אויסגעבאדען 183838 פערזאן, פון דעם בחנמדיגע 111901 פערזאן. די פרעקווענץ אויף בחנמדיגע בעדער איז אזוי גרויס, אז די שטאט-פערוואלטונג האט אפגעדונגען א צווייטען באד-אנשטאלט אויף מיעלטשארסקיעגא 11, וועלכע האט אפגעצויגען א ביסעל פון דער איבערהאפטער ארבייט פון ערשטען באד-אנשטאלט אויף ווארגע גאס. לייטער פון באד אנשטאלט איז דער סאניטאר-אינספעקטאר ד"ר מיסיאן.

פון דארט איז דער אויספלוג אוועק אין דעם

שטאטישען באקטעריאלאגישען אינסטיטוט

אויף גראנסקא 44, וועלכער ווערט אנגעפיהרט דורך ד"ר זאלענסקי. דער דאזיגער אינסטיטוט פיהרט אדורך פערהיטונגס-אנאליזען אויף טיפוס, דיפטעריט, סיפיליס. טעגליך קענען אדורכגעפיהרט ווערען עטליכע הונדערט אנאליזען. אין דער צייט ווען מיר האבען בעזוכט דעם אינסטיטוט האט די רייה אויסגעזעצטע סימפאטישע פריילינס אדורכגעפירט אנאליזען אויף 150 אנאליזען פון בלוט אויף סיפיליס-רעאקציע. 150 מענשען אין שטאט האבען דעם טאג אפגעווארט מיט ציטערדיגע הערצער אויף דעם אויסגאנג פון די אנאליזען פון זייער פערדעכטיגע בלוט. די פערדעכטיגע פאלען פון טיפוס, דיפטעריט און אנדערע שארפע קראנקהייטען ווערן אויך דא אנאליזירט און אויב ס'ווערט פעסטגעשטעלט א פאל פון די דאזיגע קראנקהייטען ווערט דער ענין איבערגעגעבען אין דער סאניטאר-אינספעקציע ביי דער שטאט-פערוואלטונג. (דער דאקטאר מאקאווער האט די אויפזיכט איבער דער

Dr. Wołkowyski

4 ציגעל-גאס 4, טעל. 90-216

נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע

אויפנאהמס-שעהן פון 8–1 מיטאג און פון 5–9 אוונד

זשורנאליסטען-אויספלוג

רייה לאבאראנטקעס, וועלכע האבען גאך היינט שווערע ארבייט, דאס זענען צענדליגער פרובען פון וואסער אין די לאדזער הויף-ברונעמס, וועלכע זענען קוואלען פון עפידעמישע קראנקהייט, דארט ווערט פעסטגעשטעלט, וועלכעס וואסער ס'איז גוט צום טרינקען און קאכען און וועלכעס וואסער ס'איז שעדליך. די ווירטשאפט בעקומען דאן די געהעריגע אינסטרוקציעס פון דער סאניטאר-אינספעקציע.

דעם גרעסטען אפשנים צייט האט דער אויספלוג אוועקגעגעבען דעם

ראדאגאשטשער שפיטאל

וואו דער דירעקטאר ד"ר מארגאליס האט געגעבען ערקלערונגען. די בנינים פון דאזיגען שפיטאל זענען ווי בעקאנט נישט קיין שטאטישע, דאס געהער צו א פונדאציע פון קאנשטאטס ירושה און איז געווען בעשטימט פאר א יודישען קינדער-שפיטאל, ביים אויסברוך פון דער מלחמה איז דאס שפיטאל רעקווירירט געווארען דורך די דייטשען און דאן איז איבערגענומען געווארען דורכן לאדזער מאגיסטראט, וועלכער פאכטעט עס ביז'ן היינטיגען טאג. דאס שפיטאל איז געבויט לויט פאוויליאנען-סיסטעם. פערשידענע בנינים נעמען ארייין פערשידענע קראנקהייטס-געביטען, דאס שפיטאל בעזיצט 340 בעטען: פאר אינערליכע קראנקע כירורגישע, אפעראציאנס-זאל, לונגען-טובערקולאז, אבסערוואציע-אבטיילונג, ביינער-טובערקולאז און 3 באראקען פאר אנשטעקענדע קראנקע, וועלכע פונקציאנירען דעמאלס ווען דאס איז נויטיג, די דאזיגע באראקען זענען שוין איצט אונבעוועגליכע, האבען קאנאליזאציע, וואסערלייטונג און אלע בעקוועמליכקייטען. ס'איז פערהאן א רענטגען-קאבינעט מיט די נייעסטע מאשינען, אפטייק, לאבאראטאריע און ווירטשאפטס-בנינים קיך, מעכאנישע דעזינפעקציע און וועשעריי, לאגער און אנדערע. אומעטום ציכטיג, ריין און געפיהרט דורך א גוטע האנד און סיסטעם, ביים היינטיגען טאג זענען אין שפיטאל פערהאן 140 אינערליכע קראנקע, 45 כירורגישע, 85 לונגען-טובערקולאז, 40 ביינער טובערקולאז און 30 אנשטעקענדע. אין יאהר 1933 זענען אין שפיטאל געווען 4717 קראנקע. אינערליכע 1529 מיט א שטארבליכקייט פון 9,2 פראצענט, כירורגישע 626 מיט א שטארבליכקייט פון 7 פראצענט, טובערקולאז 743 מיט א שטערבליכקייט פון 16 פראצענט און אנשטעקענדע מיט א. שטערבליכקייט פון 7 פראצענט. דער קראנקער בלייבט אין שפיטאל אזוי לאנג ווי דאס איז נויטיג. אין דער אבטיילונג פאר ביינער-טובערקולאז זענען פערהאן קראנקע וואס בלייבען דארט 2 ביז 3 יאהר. אין אלגעמיין האט דער בעזוך אין ראדאגאשטשער שפיטאל געמאכט דעם בעסטען רושם צוליב דער איינריכטונג, ארדנונג און רוה, וואס דארט הערשט.

שוין גאנץ צום סוף איז דער אויספלוג צו געפאהרען אנ'ערך 4 קילאמעטער צו דער

צו דער היים פאר גייסטיג-קראנקע,

וועלכער ווערט אויסגעהאלטען דורך דער שטאט. דער שטאטישער שפיטאל-אינספעקטאר ד"ר מיטעלשטעט פאהרט מיט אונז מיט און גיט די נויטיגע אויפקלעהרונגען. די עטליכע בנינים וואס זענען דארט ערשט פריש אויפגעשטעלט געווארען געהערען נישט צו דער שטאט, דאס איז א גאנץ פשוטע פריוואט=אונטערנעהמונג, די שטאט שיקט דארט אהין קראנקע און צאהלט פאר זיי א געוויסען אפגערעדטען סכום, דער נאטשעלניק קעמפנער הפלט, אז אזוי איז ביליגער און בעקוועמער, די שטאט נעהמט נישט אויף זיך קיין שום פערפליכטונגען, האט נישט צו טון מיט קיין פערזאנאל, מיט קיין 8-שעה'דיגען ארביטס-טאג און אנדערע זארגען, מיר האלטען אבער נישט פון אזא סיסטעם. ווייל די בעדינונג פון קראנקען איז אנ'אנדערע. דער פערזאנאל האט א ברירה נישט צו זיין קיין קוואליפיצירטער, ווייל דער אונטערנעהמער וויל וואס ביליגער, אין דעם דאזיגען אנשטאלט ווערען בעשיקט גייסטיג קראנקע פון אנדערע משוגעים-שפיטאלען און דאס אזעלכע קראנקע, וועלכע זענען אונהיילבארע, אדער אזעלכע וועלכע זענען שוין אויף אזויפיל בערוהיגט, אז זיי דארפען נישט קיין שטרענגע שפיטאל-קוראציע, אזוי ארום בעקומט די שטאט לעדיגע ערטער פאר פרישע גייסטיג-קראנקע, וועלכע פעהלען נישט אויס ביי אונז אין שטאט מיט דעם האט זיך דער אינטערעסאנטער אויספלוג פערענדיגט און די געזונדהייטס-אפטיילונג פערדינט א דאנק פאר דער איניציאטיוו צו בעקענען די בעפעלקערונג מיט די שטאטישע איינריכטונגען, וועלכע ווערען דאך סוף כל סוף אויסגעהאלטען פון שטייערן, וועלכע ס'צאהלט די בעפעלקערונג.

ד.

ביי שטוהלפערשטאפונג

העמארוידען, פערדייאונגס-שטערונגען, נעמט מען פריהמארגענס ניכטערנהייט א גלאז נאטירליך בוטערוואסער **Franciszka Józefa** פרעגט דאקטוירים. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און קלאר-אפטעקען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15), ס. טראווקאווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פעטריקאווער 95), י. קלופשא (קאנטנע 54), ל. טשינסקי (ראקיטשינער 53).

ארויסגע'גנב'עט 200 דאלאר

(2) ביי דער פרוי שרה פרייסבערג פון זשעראמסקי 13 האט אנ'אומבעקאנטער פערשוין ארויסגעגנב'עט פאר'ן „גראנד האטעל" א האנד בייטעל אין וועלכען זי האט געהאט 200 דאלאר.

פאליציי זוכט דעם גנב.

צענטראלער יוד. האנדווערקער-פערבאנד (פאלודניאווא 4)

גרייט זיך צו די וואהלען צו דער האנדווערקער-קאמער

אויף דער לעצטער ראט-פערזאמלונג פון צענטראלען יודישען האנדווערקער פערבאנד, (פאלודניאווא 4) איז געשאפען געווארען א וואהל קאמיטעט צו די האנדווערקער קאמער וואהלען.

אין קאמיטעט זענען אריין צו אייך פארשטעהער פון יעדען צעך, צוויי פארשטעהער פון פרעזידיום פון ראט און דריי פארשטעהער פון דער פערוואלטונג פון דער צענטראלע.

דער קאמיטעט איז שוין צוגעטרעטען צו ערלעדיגען אלע פארבערייטונגען צו די וואהלען.

זעלבסטמארד פון אנ' 18-יעהריגער

(2) אין איהר אייגענער וואוינונג אויף מילש 8 איז נעכטען בעגאנגען זעלבסטמארד די 18-יאהריגע עוגעניע פארטשעווסקא.

די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט זי אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל. די סיבה — ענטוישונג אין ליבע.

יודישער קאמעראל-טעאטער, אלעע 1-טער מאי 2.

גאסטשפילען פון די בעקאנטע סצענע= און פילם=ארטיסטען

יאנאס טורקאוו — און — דיאנא בלומענפעלד

היינט, דינסטאג, 9.30 אוונט צום 15-טען מאל דער לעצטער און נייעסטער שלאגער

אומגעהוירער גרויסער דערפאלג

דער 41-טער

פון בערימהטען מחבר פאריס לאווריעניעוו אין 3 אקטען, איבערז. י. וואקסמאן.

רעזשי: יאנאס טורקאוו. שפיל. לייטונג: ישראל ביאלאסאוויטש. אימפרעסאריא: ב. קאנאנאט.

בילעטען צו בעקומען פון 11—1 און פון 6 אוונט ביי דער קאסע פון טעאטער, אינספיציענט: ש. מופמאן

אכטונג! דאנערשטאג, ד. 31. מאי, 12.30 פארם. **א גרויסע הנחה-פארשטעלונג**

די נאהנטסטע טעג — 2-טע פרעמיערע לעאנארד פראנק'ס גרויסע סאציאלע דראמע **„די סיבה"**

פרעאיינען, געזעלשאפטען בעקומען גרויסע הנחות.

דער אריער-פאראגראף

ר. איזראעל

121

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

דאקטאר גינזבורג האט זיך נישט געקענט דערווארטען ביז דער שטורמיסט וועט צוריק קומען מיט דעם בריף. האמערשטיינען איז נישט געפעלען געווארען דער דאזיגער בריף, וועלכען מ'האט איהם געוויזען פון גינזבורגן. דער יונגער דאקטאר האט געהאט פערגעסען אז אויף דעם בריף איז פעראן א צוריק-אדרעס און ביי אזא לאגע וואלט מען ערשט נישט געשיקט קיין שטורמיסטען צו קאנטראלירען דעם בריף. דעריבער האט האמערשטיין, אזוי באלד ווי ער איז בכלל געווען, דאס מאל חושד געווען אז מען געדענקט איהם אז און האט געהייסען אריינפיהרען צו זיך דעם דאקטאר.

גינזבורג האט פערשטאנען אז ס'איז זעהר שלעכט מיט איהם, ער האט זיך אפילו פעסט געהאלטען ווייל איהם איז שוין געווען אלץ איינס. ער איז אריינגעקומען צו האמערשטיינען אין קאבינעט, וועלכער האט איהם באלד אין אנהויב געפרעגט:

— איך ווייס, אז איהר האט מיך אפגענארט, האט האמערשטיין געזאגט, איך ווייס דערפון גאנץ גענוי, איהר האט מיך אריינגעשיקט אנ'אלטען בריף, וועלכען איהר האט היינט נישט געקענט בעקומען.

— אמת, האט דאקטאר גינזבורג געזאגט, דאס איז נישט דער בריף, וועלכען איך האב היינט בעקומען.

פארוואס האט איהר נישט געגעבען דעם ריכטיגען בריף?

— דערפאר, ווייל איך האב מורא געהאט. איך קען די פראקטיק פון די שטורמיסטען און ווייס, וואס פאר א פאלגען אזא בריף וואלט פאר מיר געבראכט.

— איז דאס אזא שרעקליכער בריף?

— יא, פאר אייך וועט ער זיין א שרעקליכער, דעריבער האב איך נישט געוואלט איבערגעבען דעם בריף אין די הענד פון די שטורמיסטען ביי זיך אין שטוב. איך האלט אז דער דאזיגער בריף וועט אייך קיין פערגעניגען נישט פערשאפען.

— ווילט איהר דעם בריף גוטוויליג בעווייזען, האט האמערשטיין געפרעגט. אדער זאל איך איהם מיט געוואלד ביי אייך אבנעהמען?

— דאס איז איבעריג, האט גינזבורג געזאגט, אייך, הער קאמענדאנט, וועל איך דעם בריף אוועקגעבען, דערביי האט גינזבורג ארויסגענומען פון טאש היינריכס בריף און איהם איבערגעגעבען דעם קאמענדאנט.

האמערשטיין האט זיך נישט געאיילט, ער האט לאנגזאם געעפענט דעם בריף און איהם אדורכגעלייענט, וואס ווייטער ער האט געלייענט אלץ בלאסער איז האמערשטיין געווארען, אלץ מעהר האט ער אנגעהויבען צו ציטערען. ער האט שארף אנגעקוקט גינזבורגן. און דאן געזאגט:

— זענט איהר מסכים צו צוררייסען דעם בריף, און דא אויפ'ן ארט איהם גלייך פערניכטען?

גינזבורג האט זיך פערטראכט, ער האט נישט פערשטאנען דעם זין פון קאמענדאנטס פארשלאג. ער האט זיך באלד געכאפט אז ער האט אנגענומען דעם פארשלאג, הגם דער קאמענדאנט האט איהם נישט געזאגט וואס פארא הנחה ער וועט גינזבורגן מאכען פאר אננעהמען דעם פארשלאג. דער דאקטאר האט נישט געהאט קיין צוטרוי צו די שטורמיסטען, ער האט געוואוסט פון דער פראקטיק, אז די שטורמיסטען פיהרען זיך שטענדיג אזוי, אז זיי ציהען ארויס פון געגנער אלץ, וואס זיי דארפען און געבען דערפאר גארנישט.

— גוט, הער קאמענדאנט, איך קען דעם בריף צוררייסען אט דא אויפ'ן ארט, פערניכטען איהם איך גאנצען.

האמערשטיין האט צוריקגעגעבען דעם בריף גינזבורגן, וועלכער האט אהן שום ווייטערדיגער פראגע איהם צוררייסען אויף שטיקלעך.

— איהר קענט געהן אהיים, האט האמערשטיין געזאגט. איהר זענט פריי.

אויך נאך נישט איצט איז דער דאקטאר געווען זיכער, אז ער איז געראטעוועט, אז ארויסגעהענדיג פון „ברוינעם הויז" וועט מיט איהם נישט עפעס געשעהען. אזוי ווי ס'איז שוין פארגעקומען מיט אנדערע יודען. ווי מיט אדוו. הערץ און אנדערע, אבער קיין עצה איז נישט געווען, דאך האט דאקטאר גינזבורג זיך אנגענומען מיט דרייסטקייט און געפרעגט האמערשטייען.

— הער קאמענדאנט, איך האב מורא ארויסצוגעהען פון דאנען פון „ברוינעם הויז".

האמערשטיין איז אויפגעשפרונגען.

— וואס איז דאס פארא חוצפה? ווי פאלט איהר אויס, פאר וואס האט איהר מורא?

— ענטשולדיגט, דאס איז א פערזענליכער ענין, פאר מיר, איך האב מורא פאר מיין לעבען. איך האב זיך אזוי פיל אנגעהערט וועגען דעם אופן פון ארויסגעהען פון „ברוינעם הויז" אז איך האב א גרויסע מורא צו האבען.

האמערשטיין איז געגאנגען הין און צוריק איבערן צימער, ס'האט איהם נישט אזוי שטארק פערדראסען די חוצפה פון גינזבורגן נאר דאס וואס די וואס ווייס שוין גאנץ גענוי וואס עס טוט זיך אין „ברוינעם הויז" און וועגען דער אנגעווענדעטער פראקטיק פון די שטורמיסטען. ער האט ווירקליך נישט געהאט וואס צו ענטפער'ן גינזבורגן, גיבען איהם אבער א פערזיכערונג אז איהם וועט גארנישט געשעהען. האט פארן קאמענדאנט אויך נישט געפאסט, איבעריגענס האט ער נישט געקענט שווערען דערויף אז גינזבורגן וועט ווירקליך גארנישט געשעהען, ווייל די שטורמיסטען האבען איהם ווענעג וואס געפרעגט, יעדער האט געטון אויף אייגענער האנד, און מ'האט קיינעם נישט געקענט צוציהען אפילו צו פעראנטווארטליכקייט, די פערברעכענס זענען געווען צו גרויס. מ'זאל מאכען פראצעסען וואלטען פערשידענע ענינים. אלץ וואס איז אפגעטון געווארען אין „ברוינעם הויז" האט יעמיזם בעגראבען און דערשטיקט יעדען איך די מויערען פון „ברוינעם הויז", האמערשטיין איז געווען צו שוואך מיט דעם אלעם זיך אנ'עצה צו געבען. איצט האט ער זיך געווענדעט צו גינזבורגן מאכענדיג דעם אנשטעל אז ער איז שרעקליך אויפגערעגט און האט געזאגט צו איהם:

— איך האב אייך געזאגט אז איהר קענט געהן, איהר זענט פריי, און אויפמאכענדיג די טיר האט ער געזאגט צו די שטורמיסטען, וועלכע האבען אפגעווארט אין קארידאר, אז דער דאקטאר גינזבורג קען אונגעשטערט געהן אהיים. קיין שום פערדעכטיגעס איז אין דעם בריף נישט געווען.

(פארטזעצונג קומט).

ס'איז טאקע די ריכטיגע צייט!

(אַנ'ענטפער דעם אינזש. ג. פראשקער)

זייענדיג א חבר פון אינזש. פראשקער אין סוחרים-פעראיין, איז מיר אפילו שווער צו שרייבן פאלגענדע שורות אלס אנ'ענטפער אויף זיין ארטיקעל אין „נייעם פאלקסבלאט".

אָבער למען האמת מוז איך פאלגענדעס בעמערקן:

אין דעם ארטיקעל פון מחבר אונטער דעם טיטעל „צוריק צו דער ארבייט", וועגן דער אָפּגעשטעלטער אנטיהיטלער=באָיקאָט=אקציע אין לאָדז בעמערקט דער מחבר צווו. אנד. אז „ס'איז נישט דאָ דאָס אָרט צו אונטערזוכן די סבות, פארוואָס ס'איז געקומען צו א פולשטענדיגען איינשלאָפען פון א נוצליכער אינסטיטוציע (געמיינט דעם באָי=קאָט=קאָמיטעט). איך האלט אָבער פארקעהרט, אז ביים היינטיגען מאָמענט, איז גראָד יאָ די צייט און דאָס אָרט צו באלייכטען די פראגע אויף וועלכער דאָס יודישע לאָדז זוכט אנ'ענטפער אי-בער א האלב יאהר צייט.

ווער איז שולדיג נישט נאָר אין פולשטענ-דיגען איינשלאָפען פון באָיקאָט-קאָמיטעט, נאָר ווער איז פעראנטוואָרטליך פאר דער קאָמפּראָמיטאציע דורך דעם, וואָס דאָס יודישע לאָדז האָט שוין איבער 6 חדשים אָפּגעשטעלט יעדע טעטיגקייט פון אַנטי-היטלעריסטישע באָיקאָט-אקציע, זייענדיג גלייכגילטיג צו דעם פארשוועכטען כבוד פון אונ-זערע ברידער אין דייטשלאנד. מיר מוזען רעדען אָפען ה' אינזש. פראשקער, אלס געוועזענער פרע-זעס פון דער פאָריגער פערוואלטונג פון צענטרא-לען סוחרים=פעראיין, וועלכער האָט געהאט דעם גאנצען אַפּאראט פון אנטי-היטלעריסטישער באָי-קאָט-אקציע אין איהרע הענד, האָט זי מיט גלייכ-גילטיגקייט איבערגעגעבען די אקציע אין די הענד פון אַ גרופּע אַסימילאטאָרען, וועלכע האָבען שוין בעזאָרגט דערפאר, אז די אנטי-היטלער אקציע אין לאָדז זאָל געבראָכען ווערען.

אזוי לאנג ווי דער סוחרים פעראיין פיעט ריקאָווער 10 האָט געהאט די איניציאטיוו אין דער דאָזיגער פראגע, איז די באָיקאָט אקציע געגאנגען מיטן גרעסטען ערפאָלג. ס'איז טאקע געשאפען גע וואָרען א ראט פון בראנזשעס און סעקציעס, וועל כע האָבען דעם באָיקאָט מיט דעם גרעסטען מסירות נפש אונטערשטיצט. און א דאנק דער ברייטוויליגער אונטערשטיצונג פון „נייעם פאָלקסבלאט" איז די יודישע בעפעלקערונג געווען סיסטעמאטיש אינ פאָרמירט וועגען דער ארבייט פון באָיקאָט קאָמי טעט. מען מוז בעמערקען, אז דער סוחרים פעראיין פיעטריקאָווער 10 האָט אהן וועלכען נוצען אוועק געגעבען זיין לאָקאל, טעלעפאָנען, פערזאָנאל צו דיספּאָזיציע פון דער אקציע. דאָס אלץ האָט זיך געענדערט, ווען מען האָט די דאָזיגע אקציע אי-בערגעטראָגען אויף וואָלטשאנסקא 37, דאָרט זענט איהר ה' פראשקער געוואָרען דער טעכנישער אָג פיהרער פון דער אקציע און פרעזעס איז געווען ה' לעווינשטיין, און דאָרטען איז דאָס די באָיקאָט ארבייט איינגעשלאָפען.

איז טאקע יעצט געקומען דער מאָמענט, אז דיזעלבע זאָלען אָבגעבען עפענטליך א דין וחשבון פארוואָס זיי האָבען געלאָזט פאלען דעם באָיקאָט קאָמיטעט, וועלכע איז די גרעסטע קאָמפּראָמיטאציע פארן יאָהר 1934 פארן יודישען לאָדז.

מיר וואַרטען אויף ענטפער

מ. גארדאָ.

קאָמיסאר וואיעוואָדזקי פאָהרט קיין ווארשא

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, פאָהרט דער רעגי-רונגס-קאָמיסאר וואיעוואָדזקי אָפּ קיין ווארשאָ, כדי דאָרט צו אינטערוועניר[ע]ן מכוח אַרויסבעקומען צוגאָב-קרעדיטען אויף צו פיהרען אינוועסטיציע-אַרבייטען.

ראַדיאָ=פּראָגראַם

דינסטאג, דעם 29=טען מאַי 1934

7 צייט-סיגנאל, 7,05 גראמאָפאָן, 7,25 גראמאָפאָן, ידיעות, 7,40 גראמאָפאָן, 7,55 הויז-ווירטשאפט, 11,40 פרעסע, קאָמוניקאט, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,05 דזשעז-מוזיק, 12,30 ידיעות, 12,33 דזשעז-מוזיק, 12,55 ידיעות, 3 מאי-לידער, 3,05 עקספּערט, קאָמוניקאט, 3,20 לידער-קאָנצערט, 3,40 קאָנצערט, 4,05 פון פ.ק.אָ., 4,20 רעפעראט, 4,35 גראמאָפאָן, 5,30 רעפעראטען. 6,10 מוזיק. שמועסען, 6,25 גראמאָפאָן, 6,55 פערשידענעס, 7,15 רעפערטואַר פון די טעאטערן, קאָמוניקאטען פון לאָדז, 7,25 מעליטאָן, 7,40 ספּאָרט, ידיעות, 8,02 אָפּערעטקע, 11 ידיעות, קאָמוניקאטען, 11,05 גראמאָפאָן.

אויפטריטען פון יאנאס טורקאוו און דיאנא בלומענפעלד

אין קאמעראל-טעאטער 1 מאי 2

היינט, 9,30 אָוונט צום 15 מאָל די שטארק אויסגענומענע און מיט גרויס דערפאָלג געשפּילטע פּיעסע פון ב. לאווראניעוו „דער 41".

מאָרגען, מיטוואָך 9,30 אָוונט צום 16 מאָל „דער 41".

דאָנערשטאָג, 12,30 אַ גרויסע הנחה-פאָר שטעלונג.

די נאָהענטסטע טעג: לעאָנארד פראנקס סאָציאלע דראמע „די סיבה".

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	—	—	—	87.00
3 פּראָצענטיגע	בודאָוולאַנע		—	44.75
4 „	דאָלאַרובקא		—	53.75
7 „	סטאַביליזאַציע (אמ.)			67.98
8 „	וואַרשאָווער פאַנד-בריף			56.25
8 „	לאָדזער	„	„	49.50
ענגלישער פונט	—	—	—	26.96
דאָלאַר — אָפיצ.	— 5.29 נישט אָפיצ.		—	5.25
גאָלד-דאָלאַר	—	—	—	8.92
גאָלד-רובל	—	—	—	4.62
דייטשער מארק	—	—	—	2.06

Dr. H. LUBICZ
MED.
פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנק.
צעגעלניאַנאָ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאָג און יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל

Dr. REICHER
פּאָלודניאָוואָ 28, טעל. 93=201
ספעציאליסט
פאַר מענער-שוואַכע=בעהאַנדלונג.
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען
נעהמט אָן פון 8–11 פריה און פון 5–8 אָוונד.

ראַטעוועט אייער געזונד!
קראַנקע אויף רופּטורען (בראָך-קראַנקהייטען)
ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-גומי-באַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע
העלפען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אהן אָפּעראַציעס
פון אַלע מינים בראָך-קראַנקהייטען (רופּטורען) אפילו די עלטעסטע
און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאַס אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספּע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע בויך-באַנדאַזשען.
אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) אָרטאָפּעדישע הייל-גאָרסעטען אויף ביינער-שווינדזוכט און אַלע אַנדערע פעהלערן אָרטאָ-פּעדישע הייל-אַפּאַראַטען אויף פּלאַטפוס.
ספּעציעלע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען, אויך זשילאַקעס.
- גומי-זאָקן לויט מאָס. קינסטליכע הענד און פיס
ספּעציעלער אנשטאַלט פאַר הייל=אָרטאָפּעדיע
Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג
לאָדז, פּיראַמאָוויטשאַ 9 (אַלגינסקאַ)
(פּראָנט פּאַרטער), טעל. 09=177 נאָהנט פון לאָדזער פאַבריקס-באַהנהויף
בעמערקונג: דאָס ערשיינען פון די קראַנקע איזאוננבעדינגט נויטיג.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.
(אין זגערזש אויף טלאַמאַצקאַ 2 № און 4 № אייגענע הייזער)

בעפאָר איהר פאָהרט אויף ערהאָלונג
קויפט איין די נייעסטע פּערפומען, ערשטקלאַסיגע פּודערן. טואַלעט-זייפען, זאוויי אַלערלעי מאָדערנסטע קאָסמעטיק צו פאַבריקס - פּרייזען
אין דער בעקאַנטער און רענאָמירטער
פּערפומעריע
י. דרוקער
5 זאַוואַדזקאַ 5
טעל. 92=175
הורט און דעטייל!
רעעלע און סאָלידע בעהאַנדלונג!

מאַרקאָני 60 יאָהר אלט

ווי אַזוי איז פון אנ'אָרימען בחור געוואָרען א מיליאָנער. — זיין לעגענדארע קאַריערע און וואונדערליכע ערפינדונג. — וואָס ער-וואַרט פון איהם די מענשהייט?

אין אַ רעגענדיגען הערבסט-טאָג איז אין יאָהר 1896 קיין לאָנדאָן אָנגעקומען אָהן שום מיטלען צום לעבען אַנ'אָרימער איטאַליענישער סטודענט. מאַרקאָני האָט ער געהייסען. אין זיין פאָטערלאַנד האָט מען איהם אויסגעלאַכט צוליב זיינע אויסטער-לישע געדאַנקען און פּלענער איבערצושיקען טעלעגראַפישע סיגנאַלען אָהן דער הילף פון דראָהט. מיט איין וואָרט — מען האָט איהם אָנגענומען פאַר אַנ'אומגליקליכען פאַנטאַזיאָר, שיער נישט פאַר אַ משוגענעם, אַ פערביטערטער האָט ער פערלאָזט איטאַליען און בעשלאָסען צו זוכען גליק אין ענג-לאַנד.

דער וועכטער פון דער ענגלישער פּאָסט- און טעלעגראַף-געביידע אין לאָנדאָן האָט דעם זעהענדיג אַנ'אָפּגעריסענעם און אָפּגעשליסענעם יונגענמאַן, איהם אָנגענומען פאַר אַ בעטלער און נישט געוואָלט אַריינלאָזען צום פּאָסט-דירעקטאָר, דעם שטאָלצען לאָרד פּרייס.

דער 22-יעהריגער בחור האָט אָבער נישט רעזיגנירט און דורכ'ן וועכטער אַריינגעשיקט צום דירעקטאָר עטליכע ווערטער פון פאָלגענדען אינ-האַלט:

— ה' דירעקטאָר איהר מוזט מיך תיכף אויפ-נעהמען, זעהר אַ וויכטיגער ענין, עס האַנדעלט זיך וועגן אַנ'עפּאָכע-מאַכענדע ערפינדונג.

צוויי מינוט שפּעטער, איז שוין דער יונגער-מאַן געווען אין קאַבינעט פון דירעקטאָר. אָהן שום הקדמות האָט דער אומבעקאַנטער אוועקגעשטעלט אַ קליין אַפּאַראַטעל אויפ'ן דירעקטאָרס ביורא-טיש.

— וואָס איז דאָס אַזעלכעס?

— דראָטלאָזער טעלעגראַף.

— וואָס הייסט עס, אַ דראָטלאָזער, צי איז אַזעלכעס בכלל פאַראַן?

— ביז איצט נאָך נישט. אָבער איך פערזיכער איך ה' דירעקטאָר, אז אַזעלכען האָב איך ערפונ-דען.

די דאָזיגע ווערטער, וועלכע דער יונגער מאַ-רקאָני האָט אַרויסגעזאָגט מיט אַזוי פיל האַרץ און מיט אַזאַ קראַפט פון איבערצייגונג, האָבען דעם אַלטען לאָרד געריהרט ביז גאָר, און מיט זיין אינטואיציע פון אַ גרויסען ספּעציאַליסט אין טע-לעגראַף-ענינים האָט ער דערפיהלט, אז פאַר איהם שטעהט נישט גלאַט עפּעס אַ משוגענער יונגערמאַן, נאָר ער האָט צוטון מיט אַ געוואַלדיגער ערפינדונג.

— הגם איך גלויב נאָך נישט איבגאַנצען אין דער מעגליכקייט פון רעאַליזירען פון אַ דראָטלאָזען טעלעגראַף, אָבער איך גלויב אייך, — האָט געזאָגט לאָרד פּרייס, דריקענדיג די האַנד פון יונ-גען מאַרקאָני.

פון דעמאָלט אָן האָבען זיי זיך שוין מעהר נישט געשיידט. בסוד סודות זענען זיי צוגעטרעטען צו מאַכען די עקספּערימענטען איבער מאַרקאָניס איינפאַל און בלויז איין מאַן האָבען זיי אָנפער-טרויט דעם סוד. דאָס איז געווען דער באַנקיר סיר רופוס אייזאַקס, אַ ברודער פון סיר רופוס איזאַקס, דעם שפּעטערדיגען וויצע-קעניג פון אינדיען, לאָרד רידינג.

איז משך פון אַ קורצער צייט איז דורך די דריי מענשען געגרינדעט געוואָרען אַנ'אַקציען-געזעלשאַפט אויף צו עקספּלואַטירען די ערפינדונג פון דעם דראָטלאָזען טעלעגראַף. פערשטעהט זיך, אז די אַקציעס פון דער דאָזיגער געזעלשאַפט האָט קיינער נישט געוואָלט בעצאָהלען און האַנ-דלען. דערצו נאָך האָבען די קאַבעל-געזעלשאַפטען, וועלכע האָבען זיך דערפיהלט בעדראָהט אין זייערע געשעפטען, אָנגעהויבען צו פיהרען אַ פער-ביסענע קאַמפּאַניע געגען דעם יונגען „דראָטלאָזען" ערפינדער. אין די גרויסע ענגלישע צייטונגען האָ-בען זיך טאָג-טעגליך בעוויזען גוט בעצאָהלטע אַר-טיקלען, אין וועלכע מען האָט חוזק געמאַכט און אויסגעלאַכט פון מאַרקאָני און זיין ערפינדונג, וואָס האָט נישט קיין שום פּראַקטישען ווערט.

ענדליך איז אָבער געקומען דער טאָג פון גרויסען נצחון. אויף אַ קליינער אינזעל אויף דער טייך טעמזע נישט ווייט פון לאָנדאָן האָט מאַרקאָני אויפגעשטעלט אין דער הויך אַ דראָהט פון דריי מעטער די לענג. דאָס איז געווען איין אויפנאַהם-אַנטענע. 5 קילאָמעטער ווייט פון דאָזיגען אָרט, אויפ'ן פעסטען לאַנד האָט זיך געפונען זיין אַרויס שיק-סטאַציע. דעם 5. יוני 1898 לע"ך 10 אַ זייגער אין אָוונד האָט מאַרקאָני אַרויסגעשיקט זיין ע"ש טען סיגנאַל אין דער וועלט אַריין.

ביים אויפנאַהם-אַפּאַראַט אויף דעם אינזעל האָט אַנ'אויפגערעגטער ביז גאָר געוואַרט אויפ'ן אָפּ-געדעטען סיגנאַל לאָרד פּרייס, מיט נאָך עטלי-כע זשורנאַליסטען. פּונקט צו דער אָפּגערעדטער סעקונדע, האָט זיך אין אויפנאַהם-אַפּאַראַט דער-הערט אַ סיגנאַל און דער פּאָסט-דירעקטאָר האָט אויפ'ן אָרט איבערגעלייענט פאַר די אַנוועזענדע דעם אינהאַלט פון מאַרקאָניס דראָטלאָזער דעפּעשע.

אויפצומאָרגענס האָבען די ענגלישע צייטונ-גען זיך ברייט פונאַנדערגעשריבען וועגען דער דאָ-זיגער גענ[י]אַלער ערפינדונג פון מאַרקאָני. יענעם טאָג זענען די אַקציעס פון דער דראָטלאָזער גע-זעלשאַפט געשטיגען טויזענד-פאַכיג און מען האָט זיי בשוט געריסען פון די הענד. גלייכצייטיג איז יענער טאָג געווען אַ קראַך פאַר די קאַבעל-אַקציעס, וועלכע זענען מורא'דיג געפאַלען. אויף דעם מאָמענט האָט טאַקע געוואַרט דער יודישער באַנקיר אייזאַקס. ער האָט שטילערהייט אויפגע-קויפט בחצי חנם די קאַבעל-אַקציעס, ווייל נאָר ער האָט געוואוסט דעם סוד, אז דער דראָטלאָזער טעלעגראַף איז נאָך ווייט נישט פערפולקאָמט.

אַזוי אַרום זענען מאַרקאָני און זיינע צוויי שותפים געוואָרען די הויפּט-אַקציאָנערען פון די קאַבעל-געזעלשאַפטען און אין משך פון געצעהלטע שעה'ן איז דער 23-יעהריגער מאַרקאָני געוואָרען אַ מיליאָנער.

מאַרקאָני בעגנוגענט זיך אָבער נישט מיט זיינע נאָך בעשיידענע דערגרייכונגען. ער אַרבייט ווייטער אָהן אויפהער און מיט יעדען טאָג געלינגט איהם אַלץ ווייטער איבערצושיקען זיינע סיגנאַ-לען און אין יאָהר 1904 געלינגט איהם צום ערש-טען מאָל איבערצוואַרפען אויף יענער זייט אָט-לאַנטישען אָקעאַן די ערשטע ראַדיאָ-סיגנאַלען.

די וועלט האָט דעמאָלט גע'רעש'ט פון מאַר-קאָניס געניאַלער ערפינדונג און אַפילו דער גרויסער עדיסאָן האָט זיך מיט התפעלות אויסגעדריקט וועגען יונגען ערפינדער און אַרויסגעזאָגט, אז מאַר-קאָניס ערפינדונג וועט זיין אַ ברכה פאַר דער גאַנ-צער מענשהייט.

צוויי יאָהר שפּעטער האָבען שוין די שיפען זיך אָנגעהויבען צו בענוצען מיט'ן דראָטלאָזען טע-לעגראַף און עס איז איבעריג צו דערמאָהנען ווי-פיל הונדערטער, טויזענדער מענשען זענען שוין אַ דאַנק זיין ערפינדונג אָפּגעראַטעוועט געוואָרען פון אַ זיכערען טויט.

איצט קען דער 50-יעהריגער מאַרקאָני מיט שטאָלץ און צופרידענהייט אַ קוק-טון אויף זיין לעבענס-וועג, וואָס ער האָט דורכגעמאַכט. דער גורל האָט איהם בעשאָנקען מיט אַלעם, וואָס אַ געוועהנליכער בשר ודם קען נאָר חלומ'ען.

ער איז איינער פון די בערימטסטע און רייכסטע מענשען אויף דער וועלט און כבוד פעהלט איהם אויך נישט. אין יאָהר 1909 האָט ער בע-קומען די נאָבעל-פּרעמיע. דער ענגלישער קעניג האָט איהם בעשאָנקען מיט'ן אַדעל-טיטול „סיר", און דער איטאַליענישער קעניג האָט איהם דער-הויבען אַלס מאַרקיז. די רוימישע וויסענשאַפטס-אַקאַדעמיע האָט איהם אויסגעקליבען אַלס איהר פּרעזידענט.

מאַרקאָני געפינט זיך איצט אויפ'ן שפּיץ פון זיין רוהמפולער טעטיגקייט און ווי ער אַליין האָט זיך אויסגעדריקט, גרייט ער איצט צו דער מענשהייט אַנ'ערפינד[ונג], וואָס וועט נאָך מעהר איבערשטייגען ווי זיין דראָטלאָזער טעלעגראַף.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירט מיר דאס אונפערגלייכליכע ווירטואז-פאר
SYLVIA SYDNEY, FREDERICH MARCH
אין פיקאנטן פילם א. נ.
„דאס געשיכטע מעדעל"
אויסערן פראגראם: די לעצטע געשעהענישען פון דער וועלט און FOX אקטואליטעטען ווי אויך קלאנג-ציגאבע פון P.A.T. אנהייב 4 נאכמיטאג

די שענסטע און די בעסטע
קונסט - פאטאגראפיעס
ווערען אויסגעפערטיגט אין דעם פאטאגראפישען אטעליער
„פאלאניא"
11 יערזשעגא 11
3 פאסטקארטען דאפעלט רעטושירט און א שפיגעלע מיט אנ'אייגען בילד 3
נאר פאר 1 75 זל.
בעמערקונג: אין מיין אטעליער געפינט זיך זעהר שיינע קאסטיומען צו יעדער אויפנאהמע גאנץ בחנם.
נוצט אויס די געלעגענהייט און געדענקט די אדרעס.
„POLONIA"
איינהאבער פון דער דיפל. פאטאגראפיע גוטערמאן. לאדז, יערושעגא 11
צוזאמען מיט כופן נומר 3.

סענסאציע אויפ'ן ביכער-מארק!
די טעג איז ערשינען דאס בוך
„פאלשע חרפה"
ד"ר מעד. ה. רוזשאנער.
וואס יעדער דערוואקסענער דארף וויסען וועגען וועגערישע קראנקהייטען
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.
פרייז 2 זלאטים.

אָרטאפעדישע אנשטאלט
ר. קאוואלסקי,
11 ליסטאפאד 26, טעל. 132-59

ווי אויך דער זוהן ז. קאוואלסקי, פעטריקאווער 62 טעל. 243-93 — עלטסטער ארטאפעדישער אנשטאלט געגרינדעט אין יאהר 1895 עקספעהלט פאר קראנקע אויף ברוכען, גארטעלען אויף זעמטליכע פעריקרימונגען פון רוקען-ביין, אלערליי ארט פראטעזען אויף פיס און הענד, אויף פערשידענע פערקריפלונגען, נאך-אפעראציאנס-בויך-פאסען אויף נערקעס, אויף פראפאזען זיך פון מאגען ווי אויך אנלעגען אויף פלאטפוס א. ז. וו.
דער אנשטאלט ווערט אנגעפיהרט אונטער דער פערזענליכער פאכמענישער ליטונג, צאהלרייכע דאנקזאגונגען פאר געבצליכע אויסקורירונג פון פערעלטערטע פערקריפלונגען.

די נייעסטע עלעקטרישע פאטענטירטע
אלארם-אפאראטען
געגען גנבות, איינברוך און פייער
אינסטאלירט עלעקטרא-קאנסטרוקטאר
מ. נעלבארט, קילינסקיעגא 23
טעל. 142-41
פאר זומער-וואוינונגען ספעציעלע ביליגע איינריכטונגען.

שלאסעריי-ארבייטען,
ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען, מעטאל-בעארבעטונגען, מא-שינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

שירמען
מיט פאריזער שרינד-און פערטיגע שירמלן ווערען ערשטקל. און רעיפאל אויסגעפיהרט
ביי קערש,
סקווערא 15

Dr. med.
ADAM BENDER
ארדינירט פון 1-טען יוני זומער
א גאנצען טאג אין קאלומנע
ווילע-פענסיאנאט „WOLFÓWKA", טעל. 15
ארדינירט אין לאדז טאגטאג פון 5—7
פושעיאור 30, טעל. 154-68.

ביטשריפט = ביורא
פאר געריכטס- און אדמיניסטראציע-מאכט
B. Mann
האט זיך איבערגעצויגן פון פעטריקאווער 10
אויף פעטריקאווער 82
פארטער, לינקע אפיציגע.

דאס קאנצעסיאנירטע
ביטשריפטען = ביורא
פאר געריכטליכע און אדמיניסטראטיווע ענינים
ד. יאקובאוויטש
וואלטשאנסקא 4
איז איבערגעטראגען געווארען אויף
11 שרודמיעסקא 11
פראנט, 1. שטאק.

דעם יונגערמאן,
וועלכען כ'האב זונטאג בעת די וואהלען געגעבען צו האלטען א הוט, ווערט געבעטען דעם הוט אפצוברענגען אויף זאכאדניא 39, צו שמעון בלאט, 2. שטאק

Dr. med.
OŁ. ZADZIEWICZ
ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז, אויערן און קעהל-קאפף-קראנקהה.
Piotrkowska 164
tel. 125-26.
נעהמט אן פון 4 ביז 8 אווענד.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
Traugutta № 12
tel. 175-10.
נעמט אן פון 11—1 און פון 7—8 אוונט.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9 - 1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע - זאל פאר פרויען.

כעמיש-באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום
מ. שאץ
לאדז, פעטריקאווער 37.
פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, א.א.

Mentopinol-Glob
א מיטעל געגען סוכאטעס, אסטמא און לײדען פון אטעם-וועגען
„Uniwersal"
היילט רעומאטיזם און אלערליי נערווען-מעהטאגען.
„Hebrolin"
א מיטעל געגען ליׅשאיעס, ענזעמע און הויט-שײדונג.
Bobo - Glob
פודער פאר קינדער.
Proszek „Glob"
בעזונדערס קאפ-וועהטאג.
עטפפעהלט
Laboratorjum przy Aptece
Dr. Far. ST. TRAWKOWSKIEJ
w ŁODZI.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס
עס נויטיגט זיך א פריילין אלס געשעפטס-פיהררין צו א בעקעריי קאנ-סטאנטינער 84 Br. Lancman 2229

לאקאלען
א פאבריקס-לאקאל 5 x 12 קוו. מע-טער, געאייגנעט פאר שטריקעריי אדער שטרימף-פאבריק מיט עלעקטרישען בע-טריב, ליכטיג, פון זאפארט איבערצוגעבן סמוגאווא 12. 2231

ס'ווערט געזוכט א זוניג צימער מיט 2 פענסטער מיט א בעזונדערן איינגאנג און בעקוועהמליכקייטען ביי אנ'אינטעלי-גענטער פאמיליע. אפערטען אין אדמינ. אונטער „זוניג צימער".

איבערצוגעבען א געוועלב אויף פל. וואלנאשטשי, 2-טע געוועלב פון נאוואַ-מיעסקא, עס קען זיין אויף אלע ארטיק-לען. צו ערפאהרען צעגעלניאנא 17, רעכטס, 3. איינגאנג, פארטער, וו. 37

פערשידענעס
ברילליאנטען! גאלד, זילבער, לאמ-בארד-קוויטעס קויפט און צאהלט די העכסטע פרייזען יובילער מ. מינעס, פיעט-ריקאווער 30.

גאלד, זילבער, בריזשוטעריע, קינסט-ליכע גאלדענע צייהן און לאמבארד-קווימען קויפט און צאהלט די העכסטע פרייזען L. Korzeń, sklep, front Pomorska 26. 2232

א געזוכערטע פרנסה!
א דיפלאמירטער פאכמאן איז גרייט אויסצולערנען א פריילין אדער א יונ-גערמאן א גוט און אינטעליגענט פאך, פאר'ן ארויסגאבען 1000 זל. אונטער די בעסטע גאראנטיע.
אפערטען אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג אונטער „נויט".

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענע-רישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוואכע וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129=45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
WIKTOR MILLER
איגערליכע קראנקהייטען
ספעצ. רעומאטיזם, ארטרעטיזם, פיזיקאלישע טעראפיע.
אל. קאשטשושקי 13, טעל. 146-11
נעהמט אן פון 4—6,
אין דער לעטשניצע „Vita" פון 12—1.

לעבער אויף דער מאשין
ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

לעטשניצע
פאר וועגעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 205-38
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
וועגעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען, אנאליזען פון בלוט און אורין
די פראפילאקטישע סטאציע
אין טעטיג א גאנצען טאג לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בערטונג 3 זל.

LECZNICA
chorób
uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
עס ארדינירען די דאקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYNSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

ברוך-קראנקע!!!
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילען בעריהמטען ספעציאליסט ארטא-פעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז בעוואוסט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

Rapoport

אין דער ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ספעציעל פאר אלער-ארט ברוך-קראנקע (רופטורען) ביי מענער, פרויען און קינדער, ווי אויך פאר אלערארט קאליקעס און פעהלערן פון גוף. אלע ליידענדע אויף די שווערסטע, פערעלטערטסטע און געפעהרליכסטע ברוכען ווערען מיט דעם גרעסטען ערפאלג, אהן שום אפע-ראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער געהיילט.

ברוך-ליידענדע!
פערלאזט ניט די קראנקהייט,
— היילט דער ווינקעל-ברוך פון טען פערנאכלעסיגט ווערט ער גרויס ווי א סענישען-קאפ, און עס פעלט ארײן

אין דעם ביים איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה. פון פערדרייען זיך די קישקעס קאן מען ווערען בראנדיג און שטארבליך. — ספעציעלע ארטאפעדישע גומי היל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. היל-אנשטאלט בעזייטיגן שנעל און זי-כער די שווערסטע און געפעהרליכסטע ברוכען סאגאר ארטאפ היל-באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס ווי אויך ספעציעלע אונדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען געגען ארפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!
אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די היילבארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע ספעציעלע ארטאפעדישע היל-גארטלען און אפאראטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביינער ווייכקייט, ליטונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע, קינסטליכע גוטענע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאט-פיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג
אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אזבעזפ. ספאל. (קאסא-כאריך).
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

דאנקזאגונג.
מיר ערטיפן דריקען מיר אויס אונזער הערצליכסטען דאנק דעם גרויסען און איינ-ציגען ארטאפעד. ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פראנט, פארטער, פאר זיין וואונדערבארע און ערפאלגרייכע היילונג צו אונזערע זעהר שווערע קראנקען-פעלע האט דיר. ספעצ. ה' י. ר. ממש וואונדער בעוויזען דערמיט, וואס אהן שום טעטער-אפעראציע האט ער אונז פאלשטענדיג אויסגעהיילט אונז, אז מיר מיהלען זיך עמבעססטען און מיר בלייבען אימום בעסטענס דאנקבאר און זעהר גערן ערלויבען מיר אונזער דאנק-בריף אין דער פרעסע צו פערעפענטליכען.
אלתר משה הצעס, רב אין אפאטאוו, העגריק מיליאן קויפמאן אין לאדז, י. זילבערשפיץ, לאדז, הערמאן ערזאפוד לעברעכט, לאדז, ד"ר מ. מארגענראטה, אפעלאציע-ריכטער.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה: מאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט' שפאלטען; אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . . 4; נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . . .; איבער דער שפאלט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט	נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט' שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע — 10 גר.	אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.	פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס	פאר'ן אינהאלט און טעז מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמינ. איז עפען ביטאג און אייבאפס.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman